ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5780 — ՅՈՒՆՈՒԱՐ 22/4 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1905 — ՇԱԲԱԹ — 29 ՋԻԼՔԱԴԷ 1322 — ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5780

در علیه ده غلطه ده ﴿ آره‌وك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ արարիւ պիտի ուղղուի
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Քամանճոյ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱՋԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղր.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերագրուի

Մանրացմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԼԵԶՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՈՒՂՂԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՐԶՈՒՄ ՖՐԱՆՍԵՐԵՆԻ

Ա.

Ֆրանսերէն լեզուին ուղղագրութիւնը դիւրացնելու նպատակաւ եղած փորձերը, որոնք Ֆրանսական Ակադեմիային կողմէ մասամբ ընդունուելով 1901ին յատուկ շրջաբերականով մը ծանուցուեցան, կ'երեւի թէ դարձեալ ծնունդ առած են Բարիզի մէջ, Շաղոտի ուսումնարանին Տօրէն եւ լանձնաժողովին նախագահ Ֆ. Բոլ Մէյերի՝ Հանրային կրթութեան Նախարարին ուղղած մէկ տեղեկագրովը։

Ահա թէ ի՞նչ կ'ըսէ այս մասին Ֆ. Ժ. Տիւսուչէ.

«Մեր լեզուին ուղղագրութիւնը պարզկու խնդիրը կրկին կը ծագի։ Ժ.Զ. դարէն ի վեր, ամէն երեսուն տարին անգամ մը, այս խնդիրը նորէն մկլտեղ կ'եւէլ եւ կը յուզէ միտքերը. պարբերական նապայ մըն է ան։

«Ամէն տերունդ իր ձեւափոխութիւնները ներմուծած է մեր բառգիրքերուն մէջ, որոնց դիմագիծը շատ փոխուած է, —անհաճոյ չթուի այս խօսքը անոնց՝ որոնք եգիպտական տիրնքի մը տեսարժութիւնն ու տեսլայլութիւնը կուտան անոր—։ Սկսեալ գիտնական Ռամիւսէն (1562) որ բառերուն մէջ գտնուած բոլոր անօգուտ գիրերը կը յապաւէր, մինչեւ Տը Վայլի եւ Պոզէ, որոնք կը գրէին faus, abé, afaire, եւն., անցնելով Քոանէլէն եւ Պոսիւէէն՝ որոնք կ'ուղղագրէին hazarder, tranquile, atantif. եւն., լեզուին կազմակերպիչները կրնան ինքզինքին նշանաւոր նախնիքներու տէր հռչակել։

Գալով լեզուական կամ ուղղագրական լանձնաժողովի տեղեկագրին, որուն ընդունելութեան մասին տարակուսելու մեծ պատճառներ ունինք, իր ուսումնասիրութեանց արդիւնքին նպատակը տեղեկութիւն տալէ առաջ՝ կարեւոր կը դատենք օր քանի մը ծանօթութիւնները հաղորդել լեզուի կազմակերպիչներու մասին։

Առենօք երկու հակառակ կուսակցութիւններ կային կազմակերպիչներու խումբին մէջ.— Զայնաբերները (phonétiques) եւ Սուզաբանները (étimologistes). Առաջինները կ'ուզէին որ, արմատական նորութեամբ մը, լանկարծակի փոփոխութիւն մը մացնէին լեզուին մէջ, իւրաքանչիւր բառ գրելով ճիշդ ու ճիշդ արտասանութեան հնչումներովը. միւսները կ'ուզէին պահպանել, մինչեւ իսկ վերահաստատել այն գլխաւոր տառերը հին կամ օտար բառերուն՝ որոնցմով կազմուած է Ֆրանսերէնը։ Երկու դրութիւններն ալ, ծայրայեղութեան մղուած, հաւասարապէս անգործադրելի մնացած են։

«Ֆրանսերէն լեզուն համաձայն ու ներդաշնակ տարրերէ բաղկացած ամբողջութիւն մը չէ, կ'ըսէ իրաւամբ Ֆ. Տիւսուչէ, բաղադրութիւն մըն է ան զանազան եւ յաջորդական տատմիներու (aport), ամբողջութիւն մը տլոծին (hétérogène) տարրերու՝ որոնց համար անկարելի է սահմանել ընդհանուր կանոններ։»

Ցանկնամոլներուն ձգտումները պարզապէս ձայնաբերական են. մեզ ոչ՝ ինքնիսկ կը յայտնէ զայն տեսակ մը համարձակութեամբ, թէ «խիստ յանախ ջնջած է տատուգաբանական տառերը, եւ թէ անդրդուելի մնացած է այս մասին իրեն դէմ գրուած քննադատականներուն նկատմամբ։» Ֆ. Տիւսուչէ կ'ըսէ տակաւին. «Այդ տատուգաբանական տառերը կամ նշանները պէտք էր դնել թաղուելին այն բառերուն մէջ՝ ուր ա՛ւ է կնճռոտութիւն չեն պատճառեր։»

Այսպէս ուրեմն ուղղագրական լանձնամոլները կը ջնջէ.

1. Աքսանները՝ à, là. où, déjà île, maître, եւն. բառերուն վրայէն, — ինչ որ անպատեհ կը գտնէ Տիւսուչէ։

2. Կը ջնջէ զոնոնք նոյնպէս aimâmes finîmes, tînmes vîntes բայերուն վրայէն, — ի՛նչ որ պատճառ կը դառնէ, այսպէս նաեւ Սատրդոս. Անկատարներուն՝ qu'il aimât, qu'il finît, եւն., — ինչ որ ցաւալի է, քանի որ ատոնց մէջ չնչոր տատուգաբանական է եւ մատծման երանգ մը ցոյց կուտայ։

3. Çèderai, complèterai, règlerai, եւն. կանոնի տակ կ'անցնին ատաճ կրաւ մը առնելով։

4. Noël բառը կը կորսնցնէ իր բոհմատ, — արդեօք noel՝ moelle՝ պէս արտասանելու համար։

5. Ասոր հակառակ h գիրին տեղ բոհմատ պիտի դրուի caïer, ébaïr, traïson եւն. բառերուն մէջ. փոխանակ cahier. ébahir, trahison գրելու։

6. Զայնաւորները չեն խլատանգուած չեն. տա տառուելն 20 բառ ient վերջնամասնիկը պիտի փոխեն iantի. օրինակի համար, cliant, oriant, եւ œu վանկը պիտի փոխուի euի ինչպէս seur, veu, neu (nœud)։ — Այս վերջին սրբագրութիւնը անկատար է, քանի որ հարկ կ'ելլայ պահել cœur (ceurի տեղ) եւ orgueil (orgeuilի տեղ) c եւ g տառերուն արտասանութեան մէջ ունեցած դերին պատճառաւ։

7. Fan, pan tan (faon, paon. taonի տեղ) բառերուն յաջող ոգիներ են, բայց եկէք տե՛ս որ այսպես ալ շատ մը նոյնագիր նմանաձայններ պիտի ելան. pan եւ pan (paon եւ panի տեղ). tan եւ tan (taon եւ tanի տեղ). Fame բառին սրբագրութիւնն ալ (femmeի տեղ) ա՛լ ունելի անպատշաճ է։

Տ. Ս. ՇԱԼՃԵԱՆ

ՊԱՆԴԽՏԵԼՈՒ ՄԱՐՄԱՋԸ

Ժամանակ մը ի վեր մեր հասարակութեան զանազան դասակարգերուն մէջ պանդխտելու անհարկի եռանդ մը կայ։ Ասիկա գրգիռ կ'ելլայ որ դարձեալ գրեմ այս կենսական հարցին վրայ։

Ներքին վաճառական նաւահանգիստներու եւ օտար զանազան կեդրոններու մէջ պանդուխտներու մեծ թիւ մը կայ, որուն մէկ կը գտնուին ընտանիքի հայրեր, ալեւոր ծնողաց միակ նեցուկը եղող տիրելիներ, վերջապէս Փոքր Ասիոյ ամէն ո՛կիւնէրէն երիտասարդներ, որոնք իրենց տարին մէկ մէկ տրրականներ ձգած են, ինչպէս նաեւ պապենական թափուր տեղ մը։

Ե՛ր պանդխտութիւն մը մէկ տասնամեայ կ'ելլայ, անիկա կատարեալ բախտաբնդրութեան մը բնոյթը կ'առնէ։ Պանդուխտն ալ կ'ելլայ իրական բախտաբնդիր մը։ Մարդ մը, իր տաքը հօրենական հանգստաւէտ անկին սեմին դուրս դնելէ առաջ, անհրաժեշտ է որ անդամ մը ինքզինքի մէջ տափփուի, եւ իր ընելիքը որոշէ։ Մէկիկ մէկիկ մտքին առջեւ բերէ այն արգելքները որոնց անխուսափելիօրէն պիտի հանդիպի։ Նաեւ պէտք է խորհի տա բանին վրայ թէ պիտի կրնա՞ դիմադրել տարի միլլավորներու հեշտութեանց, եւ ըստ բնականին դիմե՞ երկրին լեզուն։ Այո՛, պանդխտելու է երբ բարի նպատակ ունի մարդ օրինակի համար գեղարուեստ մը սորվելու, արհեստ մը կատարելագործելու համար, եւ հասատաւն նկարագրով, երկաթէ կամքով եւ արտաքսիոյ վերաբերմամբ մը ամէն նիւթական փցուն վայելքներու հանդէպ։

Բայց ցաւալի է տեսնել որ գաղթականներուն մեծամասնութիւնը տարբ վրայ չի խորհիր։ Պանդխտած են, ննպատակ, առանց իրենց կարողութեան վրայ վատահ ըլլալու, այլ ուրիշ պանդուխտի մը պատճառներն մարդկանէ։ Այսպէս երբ դուրս կ'ելլէ պանդուխտ մը, չատ մեծ տեսարաններ ունի իր մտքին առջեւ, բայց երբ ինքզինքը մերկ իրականութեան առջեւ կը գտնէ, այն ատեն խելոյեղ հիասթափումի մէջ կ'իյնայ։ Այնուհետեւ ա՛լ հոգեանքի կուսայ ինքզինքը։ Ասոր համար է որ պանդուխտներու խումբին մէջ, այսօր ո՛րքան ընտանիքի հայրեր կան որոնք անենասուր եղած են խենէշ օտարուհիի մը խարեանքներուն, մոռցած իրենց երկրին տիրական հաղն ու ջուրը։ Ցաւած հոս ու հոն, չեն մտարերեր թէ անտիրական մնացած են իրենց նորապատկ տնտիներին որոնց տունքին կախուած է նորածին մանուկը։ Ատանք որոշ մեռածներ են։ Այդ խեղճ կիներն, անհրաժեշտ եղող ամուսնէն իսկ զրկուած, քալլ առ քալլ մահուան կը դիմեն, բայց դարձեալ հաւատարիմ կը մնան իրենց պատկին, պատկ մը որ զիրենք յուսահանական առասպանքի մը կը դատապարտէ։

Անցուդարձը լիչեմ որ՝ դիտուած իրողութիւն մըն է թէ մեր միլլավորներուն մէջ չմեծցող կամ ասմալին կրթութեան մը երեսը չտեսնող պանդուխտներ մեծ հակում մը ցոյց ունան եւ միշտ օտարին հետ ձուլուելու եւ կրօնքի ազդեցութիւնը միշտ անզօր մնացած է այդ օտարամոլ հակումին դէմ պատուար հանդիսանալու։ Այդ փոկարար դերը միայն լեզուին տրուած է։ Հոս դերադրպէս երեւան կուգայ ազգ. վարժարաններուն մեծ առաւելութիւնը օտար վարժարաններուն վրայ։

Հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է թէ մարդուս հոգեկան վիճակը սերտօրէն կապուած է լեզուին դրութեան ու կազմուածքին հետ, եւ անոր հետ ուղիղ կը համեմատի։ Այսպէս երբ պանդուխտ մը կը վարուի տարբերակ տեսակ մը, ու կը սկսի սկսանալ իր ղղային կազմուածքը։ ա՛յ ատեն ֆիզիքական այս ծանր անկումը խոր ազդեցութիւն մը կ'ընէ պանդուխտին նկարագրին, հոգիին վրայ, բարոյապէս ու ֆիզիքապէս փճացնելով զայն։ Եթէ վիճակագրութիւն մը ցոյց տար պանդխտներուն վիճակը, այն ատեն պիտի հասկացուէինք որ չատ մեծ է անոնց թիւը։

Ու այսքան չարեաց փոխարէն ի՞նչ օգուտ քաղած ենք պանդխտութենէն։ Ոչի՛նչ գրեթէ։ Եթէ իրական երջանկութիւն մը կայ, ան ալ հայրենական յարկին տակ ու պապենական երկրին մէջ կարելի է գտնել։

ՅՈՎՀ. ԺԱՄԱԳՈՐԾԵԱՆ

ՆՈՐՈՅԹԻ ՔՐՈՆԻԿ

ՏՂՈՅ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ.

Այնքան երկարօրէն զբաղուիլ լեռայ մայրիկներու նորաձեւութեամբ, արդարեւ պիտի ըլլար ակնարկ մը ալ ձգել ազգ արդուզարդին վրայ, որովհետեւ պէտք է գիտնալ որ ազգաք ալ իրենց յատուկ նորաձեւութիւն մը ունին։

Առանց ծայրայեղութեան դիմելու, ինչ որ եր դիտուի Բերայի ազգ արդուզարդին մէջ, չատ հաճելի է մեր օրուան պարկիկները տեսնել պէրանքով ու վայելուչ հագուած։

Ամէն ազգ ազգ է, երբ քաղաքացի է, վարդագոյն ալաթ եւ անրիծ խաչոր ալքեր ունի, երբ խարտեաշ կամ սեւ մազի փունջեր կը թափտուին իր պոյտաճակատի վրայ, զոր ա՛յ մէկ անձկութիւն չէ մթագնած տակաւին։ Մանուկ մը ազգով ըլլալու համար՝ պէտք է զուրկ ըլլայ այս բարեմասնութիւններէն։ Առաջին մանկութեան տարիքը խաչոր է ազգն, ասիկա կը բա՛ւ է ինքնին, գեղեցկութեան մը դրոշմը տալու անոր։ Աւելի լեռայ, ազգաղութիւն ու երջանկութիւն ցոլացնող երեւոյթը պիտի պարակեն դիմագիծերուն ինկանութիւնը։

Փոքր բան մը կը բաւէ՝ մեր ազգաքը ազատացնելու համար։ Իրենք իրենց վրայ կը կրեն ալխարիս ամէնէն գեղեցիկ զարդարանքը. մանկութեան յանկարծիկ հրապոյրը եւ գոյնի թարմութիւն՝ զոր ոչ մէկ անկատարութիւն կ'եղծանէ։

Երբ կը տեսնեմ փոքրիկ ազգաք, որոնք հասա մեռաքէ պատատ չրջազգեստներ հագած են, ժանեակներով եւ rhiteներով ծանրաբեռնուած, միաքս կուգան սպանիացի ազնուական ազգ հին պատկերները, որոնք կը գտնուին Թանգարաններու մէջ։ Այդ նկարներով ներկայացուած ազգաքը դարերէ ի վեր ձանձրացուցի երեւոյթ ունին իրենց ծանր չրջազգեստներուն եւ մարտաւոր չրջանակներուն մէջ։

Պարզութիւն միայն կը վայլէ ազգաց։ Պէտք է ճերմակ, կամ բաց ու ղեւորթ գոյնով զգեստներ հագցնել ազգաց։ Տղաք դերձ են ուսգի հագուստ կրելէ մինչեւ ուրբ տարեկան, քանի որ անիկա տարբերութիւն մը է։ Երկնագոյնը եւ բաց վարդագոյնը յարմար երանգներ են ազգաց համար։ Անոնք որ դիմացկուն չեն գաներ այս գոյները, եւ միջոց չունին իրենց ազգաց համար ամէն տեսն զգեստ չնելու, կրնան բասրագոյնը եւ պեմ գոյնը գործածել։ Այդ երկու գոյներն ալ ազգ չեն բռներ։ Ճերմակը անբիծ ու մաքուր ըլլալու է, ազգաք երեւալու համար։ Աւելի լաւ է շատ մաքուր կարմիր վերարկու մը ունենալ քան թէ ազգաքդ ճերմակ զգեստ մը։ Բայց չեմ կրնար չծիծաղիլ՝ երբ դայեակին գրկին մէջ կը տեսնեմ մանուկ մը՝ մանուշակագոյն վերարկուով ծածկուած.

* * *

Արմատական կերպարանափոխութիւն մը տակաւ եկած է մանչերու եւ աղջիկներու արդուզարդերուն մէջ. այս վերջինները շատ կարճ չրջազգեստներ կը հագնին, որոնք ծունգին վերեւ հազիւ կանգ կ'առնեն։ Ալ եւս չեն գործածուիր ուղղաձիգ չրջազգեստները, որոնք «անգլիական» կը կոչուին. ցած եւ ուսուցիկ գօտիները անցած են անոնց տեղ։ Ուղղանգ չրջազգեստները չատ փոքրերու միայն կը վայլեն։ Աղջնակ մը հասակ նեռած տեսն երբ այդ կարգի արդուզարդ մը ընէ, գիշերնոց հագած ըլլալու ապատուութիւնը կը ձգէ։ Անչնորհ երեւոյթ մը կ'առնէ։ Հիմա աւելի բանաւոր նորաձեւութեան մըն է որ կը դիմեն։ Հասակը կը ձեւաւորուի ա՛յ թէ թեւերուն տակ, ինչպէս երեսուն տարի առաջ, այլ ծունգէն քիչ մը վեր։

Պատառը սեղմուած է քանի մը կարգ փոքրիկ մէջ. որոնցմէ ծայր կուսան զարդարուն վոլանները՝ գօտիով ծածկուած։ Ուստի պէտք եղած է միջնազգեստներ հագցնել փոքր աղջիկներուն։

Այդ կարճ զգեստները՝ աղէկ կենալու համար՝ պէտք ունին օսլայուած միջնազգեստներու կամ բաղմաթիւ պալաթիոզներու։ Մինչեւ վեր քաշուած երկար գուլպաներ կամ թէ ծունգին փակած կարճ գուլպաներ կը լրացնեն ներդաշնակ ամբողջութիւնը 1905ի նորաձեւութեան համաձայն հագուստ աղջնակի մը արդուզարդին։

Գալով գլխաւոր յարդարանքին, մազերը քանի մը բերուին եւ ժապաւէնով մը կ'ամփոփուին ձախ ականջին վրայ։ «Գուլուզ» կոչուած ձեւը, որ կը կատարեալ՝ ոչ եւ թէ ձախ կողմի մազերը մէյ մէկ ժապաւէնով ամփոփելու մէջ յարդի չէ հիմա։ Նաեւ ազգ մազերը կը յարդարեն «Ա ֆոն տ'էսատ» ձեւով, ինչ որ չատ կը վայլէ լեցուն դէմքով եւ մեծամտ ազգ։ Մեռաքանման գանգուրներու վրայ կը դնեն գարդմանակաւոր խոշոր ֆաբրիքներ կամ ժապաւենազարդ փոքր պիկեռներ։ Այս վերջինները, ինչպէս նաեւ եռամտ գլխարկները «Հուլանակա» ձեւով կը չնուին, այնքան կաղամներով եւ ծաղիկներով՝ ականջին իւրաքանչիւր կողմը։ Սիրուն է տնիկա, եւ կարգ մը աղջնակներու դէմքերուն առեղծուածային արտայայտութիւն կը համապատասխանէ։

Տատերքէն տատերվեց տարեկան աղջիկները, սեւ է պարագայի մէջ, հագանի fnruաներ չեն կրնար հագնիլ, կուրծքերը գոց չրջազգեստ (robe monotante) պէտք է կրեն այն ատենէն սկսեալ երբ մանուկ չեն համարուիր ալ եւս։

Մանչերը սա առաւելութիւնը ունին որ իրենց քոյրերուն պէս նորաձեւութեան փափոխութիւնն ենթակայ չեն։ Իրենց fnuիլմ մարեեները մը ցանկալի են։ Մերթ ատանց պլուզը ուսուցիկ է, մերթ գօտիի մը մէջ ամրափակուած է, մայրիկին ճաշակին համաձայն։

Հիմա ուեւի կը փնտռուին կարճ եւ փակչուան տարատները, երեսէ ինկած ըլլալով ուսուցիկները։ Բայց մեր մանչուկները, բարեբախտաբար, չատ քիչ կարեւորութիւն կ'ընծայեն արդուզարդի այս մանրամասնութեանց։ Մենց որ, ազգ գէշ ծառայութիւն մատուցանել պիտի նշանակէր՝ կոնսիլէն վարժեցնելով զանոնք ճամ զգեստներ կրելու։ Իրենց պարզութիւնն ալ կը կորսնցնեն եւ պերճանքի սովորութիւններ կը սառնան, որոնց մասին կրնայ թելատաւ չգանուիլ ապագան։

Թարգմ. Զ. Ն.

ՃԱՄԲՈՒ ՆՕԹԵՐ

19 Փետրուար։ Ի՛նչ գինովցնող բան մը ունի սա երեւակայութիւնը։ Օրերէ, շաբաթներէ է վեր կը սպասի փետրուար 19ին։ Կը նախատեսէ, կը նախազգալի եւ արդէն կ'ապրէի զայն, դէպ ի ճակատագիր ընթանալով ու գիտէի թէ պիտի գար վայրկեանը՝ որ հիմակուան պէս պիտի տեսէր, ինչ, ազատ օդով մը, երբ պիտի փչէր հիւսիս-արեւմտեան քամին, Նիկէրի կամրջակի վրայ, մեծնամի սալարմը իմանալու բուռն անհամբերութեան մէջ։

Նախընթաց իրիկունները, մայրամուտի ատեն, անվրէպօրէն, մակոյկ մը դիս կը տանէր Նաւահանգիստին մէջեն ու ինքզինքս կը գտնէի ժոլիէդ ուղղանին արտաքին ամբարտակին վրայ, բարձրացած ծովուն կղզիներուն դիմաց, անշրջապատին ծիրանի հրդեհումին առջեւ։ Օր չեր ըլլար որ նաւ մը չմեկնէր։

Ալժէրիական սուրհանդա՛կ մը կամ սպանիական չոգենաւ մը, երբեմն խոշոր անդրանալանական մը ճամբայ կ'ելնար դէպ ի Մատակասքար կամ Հնդկաստան։

Այն ատեն կը դիտէի որ մէկիկ, մէկիկ կ'ելնային կառանները. չոգին խոյս կուտար, ջուրը կ'եռար հեծանին տակ։ Նաւը՝ դէպ ի բաց ծովը՝ կը հեռանար յամրօրէն, ոսկեգոյն, կապոյտ ջուրին վրայ, պղտիկնալով ասիճանաբար։

Յետոյ կը վառէր ան իր լոյսերը, ու անհետանալէ առաջ, նաւը կը դադրէր մէկ քանի վայրկեան, տարամ, անշրջեալին մէջ կորսուած, ժամանող լոյսի մը պէս։

Ու հիմա, ա՛լ մէկիկ մէկիկ, կառանները կ'ելնան, չոգին կը ժայթքէ, ջուրը կը պղպջայ։ Ահագին ազմուկ մը կը գալ ալ չուրջս, մարդիկ կը գիրկընդխառնուին, մեռա բարե՛ մներ իրարու կը բաղխին։ Վերջապէս սալարմին ձայնը որոտաց, սուր՝ ակամ լուրջ. երկարաձիգ, հանդիսաւոր... Հա՛ն, ժոլիէդի արտաքին ամբարտակին վրայ, չրջագայող մը, մենիկ մը, նախանձով կը դիտէ թեւերս նաւուն հեռանալը։ Կարծես թէ կը տեսնեմ զինքը, նմանութիւնս կը տեսնեմ իր սաւերին մէջ։ Երկար ատեն ես ալ ատանցմէ եղայ, որոնք ծովափը կը կենան, անանցմէ՝ որոնց կարօտաբաղձ նայուածքները աթրօրէն կը հետապնդեն անմոռացելի հորիզոնը...

Նաւուն ընթացքը կ'երգել, քիչ մը ծփանք սկսած է։

Մեր եռին ձգած ենք այն կղզիները որոնք կը սահմանափակեին ահսդուութիւնս. ընդհուպ պիտի անցնինք Բլանիէ փարոսը, ամենանեռաւոր կէտը՝ որուն կը զարէին ալքերս։ Մովեզերքը կը դծէ ընդարձակ ծոցին կորութիւնը։

Ահա՛ Մարսիլիան, իր ամբողջութեան մէջ, որ կը նշմարուի ամփիթատրոնի ձեւով, բլրակներուն տաքերուն տակ։ Մարսեկեցի՝ ծովզեղջիկին վրայ։ Ահա՛ Նոթրտամ-դը-լա-Կարտը՝ բարձունքին վրայ։ Ահուսի՛կ ազմկալից քարափները, համբարձներու փշին, Դանըպիէրի ամբոխը, ամբողջ ազմուկները, բուրումները, այլազանութիւնները գրեթէ տարաբնոյթ քաղաքի մը։ Մարսիլիա՛, ինչպէս կը գրէ Բիւվիս տը Շաւան, իր երկու մեծարուեստ սրմանկարներուն տակ. «Մարսիլիա՛, փոկեական գաղա՛ւթ, եւն.։»

22 Փետրուար։ Անհոգ կոհակներ, անփոփոփ կոհակներ, ծոյլ ծոյլ կուգան, դանդաղօրէն կ'անցնին, եւ կը հեռանան լեռայ մեղկութեամբ,—ամբողջ ծփանք մը՝ որ կը հասնի Ադրիատիկի ծայրերէն, Օգրանթի ծոցին եզերքներէն, ծփանք մը որուն վրայ կ'ուսուսնէ մեր խոշոր Նիկէրը, խեսի մը պէս։

Առաջին երկու օրերը, ուեւի խաղաղ տեղուանք, մեր ճամբորդութիւնը քաղցր ու հմայքառ եղաւ։

Բարքան երեւցաւ, առաւ մը, վարդագոյն լեռներով, արշալոյսի մէջ։ Եղերքը մառ էր, կարելի էր որոշել ժայռերը՝ որոնք հրաւիրան մը կը լորինեին, հեռուէ հեռու, անակ մը բարձունքին վրայ, թաւուարքներու կանանչութիւնը, եւ կապոյտ երկինքին մէջ՝ բարձր կատարներ՝ ձիւներէն բիծ բիծ եղած։ Պոնիֆաչիոյի նեղուցը անցանք, կը հեռանանք Բարքարքայէն ու կ'ուղղուինք դէպ ի Սարանիա։

Սիւգը կը սկսի փչել, զով, բուրումնուէտ, ու երբ մութը կը կոխէր, մենք Նարբոնի ծոցին մէջ կը նաւարկէինք։

Այն ատեն, առաջին անգամ ըլլալով, տեսայ Վեսուվը՝ որուն մխրգոյն շունչը կը ծխար երկնային արշալոյսի մը կարմրութեան մէջ։ Նարոնագ արեւին տակ, ամբողջ խորշը կը նշմարուէր։ Իլիան անցած ենք, ու մեր առջեւ է Գարրի։ Առաջնորդ նուրբ եկաւ եւ նաւահանգիստ իջանք։

Օ՛հ, ի՛նչ ժամեր անցուցինք։ Բլրակներու գօտին կը շղթայ փալլուն արեւի մը տակ։ Ս. Լիման, տաքուկ շղթի մը տակ, կը տրրպտէ խանդիսուան չենքերու կաքաւներու վրայ—ու քարափներու երկայնքը՝ կարելի էր համրել տաղաշարուած տուները՝ այնչա՛փ սեղմուած, իրենց սեւ պատուհաններով՝ ներքուկ պատերու վրայ։

Յետոյ, նորէն մեկնեցանք ընդհուպ։ Անցանք խորշը հեռաւորութիւնները կ'եղծուին, քաղաքը կ'անհետանա՛ Քանայ։ Վեսուվ կը մնայ դեռ, բայց կը սժգունի իր կարգին, ամէն ինչ կը մութնի, —մինչեւ ու հեռաւոր ցամաքին տեսանելի բան մը չի մնար հեղհեղ, բացի Ապենինեանների ձիւնաթ գիծէն։

Իրիկունը, իսկոյն, լոյս մը։ Սգրոմպ-լիի լեռը կը վառի մեր հարեւանին վրայ, Թանձր ծուխեր, լավան կիզող լավան, ու մեր եռին՝ ծուխ միայն, նոյն մառախուղ մը։

Ժամանակը կ'անցնի, կը մնան նաւին կամրջակին վերեւ, երկայն աթոռին վրայ փռուած, գիրքս ինկած է ձեռքէս, սիկառա մարած։ Կը դիտեմ, ամբողջ էութիւնս, մեղմիւ օրօրուն, տարտամօրէն մրափած, կը խառնայ նայուածքս մէջ։

Ու կ'ըսեմ մտովի. «Օ՛հ, ինչ խեղճ, ի՛նչ խեղճ են այն մարդիկ, որոնք հոս չեն, Նիկէրի մէջ, բոլոր անոնք որոնք չեն տեսներ այն հալալցող ու չքեղ ծովը, ամէն անոնք որոնք չեն անցած Մեսինայի նեղուցը եւ չեն նշմարած, այսպիսի քաղցր վերջալոյսով մը, կարեպի եւ Սկլոյի միջեւ, Ուլիմիի լոյսերը, Գալաբրիայի լեռները մէկ կողմէն, իսկ միւսէն՝ Սիկիլիական ափունքին վրայ՝ ծուռ բարձրարերձ ժայռերը եւ Եանոյի սպառնացող հանդիպագծերը։

23 Փետրուար։ Անցած ենք Ցանիական ծովը. մերձակայ տեսանելի երկիրը լեռնակոնը պիտի ըլլայ։ Կ'երեւակայեմ պզտիկ կղզի մը խրատներու մէջ, եւ մէկ քանի լուսաւոր գլուխներ՝ որոնք հեռուն կը լուսաղանան ալիքներուն մէջ...

Այն ատեն, ծովափը որոշղներուն մէջ առաջինը ըլլալու համար, նաւուն առաջակողմը կը փութամ. կը նստիմ առաջին տախտակին տուր անկիւնին վրայ,—տեղ մը՝ որ ա՛լ ինձի ընտանի ըլլալ սկսած է, ուր արդէն հինգ անգամ եկած եմ, լսփշտակուած, արշալոյսը դիտելու համար, հո՛ն, շրջապատէշին վրայ ծռած։

Ու կը զգամ օդը այնչափ մաքուր, ծովը այնչա՛փ անհուն, ծփանքին շարժումը այնքա՛ն զգլխող ու հմայող...

Մինակ ալ չեմ։ Մեկ քանի համբորդներ, որոնք երկիր կը վերադառնան, կ'ընկերանան, կը մտերմանան ինձի, նաւուն բալարակներու վրայ կծկուած։ Մերօրեայ բարքի մը մանրակատարը, գլխատակ, ուսերը ներս քաշած, կ'ընկերակցի մեզ երբեմն։ Խոշոր գիրքի մը մէջ թաղուած առանց ձայնաւորի երկար նախադասութիւնները կը կարդայ միշտ։ Ամենքիս ալ հան ենք։ Ցանկարծ, ցամա՛ք կը տեսնուի նաւուն ձախակողմն ու ոլոկսդմը։

Ահա՛ Մաթարանը, Զերիկօն, Մալէի գլուխը, նոր կախարդանք մը է որ կը սկսի...։

Մաքուր կամրջակին վրայ մէկ ծայրը կը վերահասատատուիմ, վրանին տակ՝ օրուան կասուը կը նշէ սիւքէն։

Մեր առջեւն կը պարզուի բարձր, ժեռուտ հրուանդան մը անկրդի, հաղուագիւտ կընդեղէնիներով խիտ բուսի մէջ, ու քիչ մը շինգարի խառ՝ դարվարներուն կողմն վրայ։ Բայց ի՞նչ լոյս, ի՞նչ մթնոլորտ։

Հելլենական հողն է այդ երկիրը։ Ու Նիկէրին արագ ընթացքին համեմատ, կը դիտեմ անցքը Հիւրարի, Սալամինէի։ Հիմա՝ պիտի ողողուինք երեւումը, ուեւի ժգոյն ու հեռաւոր, սպասուած ծովեզերքին Սատրէի։

Խորասած ենք Պիրէանի դէմ, քիչ մը ուշ ատեն։

Ժամերո՛վ կը կենանք նաւահանգիստին առջեւ։

Պղտիկ, սեակալի, դեղնորակ դրօշակը, fարաքիկն դրօշը, կը ծածանի Նիկէրի մեծ կայմին կէս բարձրութեան վրայ։ Երբորդ կարգի խեղճուկրակ խցիկի մը մէջ, գրեթէ նաւուն յատակը, պզտիկ մեռել մը կը հանդչի տախտի մը անկողնին վրայ։ Այս առաւ մեռած է ան, երբ արդէն ցամաք տեսանք։ Նաւահանգիստին բժիշկին քննութիւնը երեք քառորդ ժամ մերկ թաղած է զայն, ու կը հանդչի հոն, գաւնատ եւ փայտ կըտրած։

Շատ ենինար ու նեղ կուրծքը կապոյտ տարօրինակ գիծերով կտաւուած է, արտաւանունքը՝ մանուշակի, շրթունքները՝ սեւ գոյն մը առած են, ու իր կարծր, բաց ձեռքերէն մէկը կը կախուի մինչեւ գետին, մեռա՛ծ, օ՛հ, այնպէս մը մեռա՛ծ, որուն վրայ մարդ պիտի ուզէր լալ...

Զէ Փետրուար։ Նորէն կը նաւարկենք, Արշիպեղագոյի մառախլապատ ծովուն մէջ ենք, արշալոյսի ցուրտ ու բուռն քամով։

Երկկ իրիկուն, չատ քիչ բան տեսայ Աթէնքէն, մինա՛կ, ժամը հինգին տանները, արմատներուն պարտէզի մը մէջ, կամ-կանանչ երկինքի մը վրայ ծաղրաւուած, Ակրոպոլիսը կանգնած էր իր բլուրին կատարին վրայ։ Այն պատկերին առջեւ, կարծեցի թէ մեծ խախտութիւն մը կը տիրէր հոն։

Ինձի ի՞նչ փոյթ երթեւեկող ամբոխը, «հրապարակին վրայ» նուագները՝ որոնց չափ խաղերը դուրս կ'ելլէին իւրաքանչիւր տրճարանին դռներէն։ Ինձի ի՞նչ օ. դային կազի լոյսը, կառքերու թաւալումը, չրջակայքը։ Բարձունքին վրայ, մայրամուտի վերջին ցոլքերուն մէջ, կարմագեղ, զմրուխտ երկինքին տակ Ակրոպոլիսը կը տեսնուէր։

Մեծ յուզումով նու վերադարձանք։ Ուշ մնացինք, ու ասկա՝ ընկան էր։ Աղտոտ ու խեղճուկ պզտիկ չոգեկոգը, որ Պիրէան կը տանի, գիծերէն դուրս կ'ելլէր։ Մակոյկը՝ որ մեզ կը տանէր մութ նաւահանգիստին մէջէն՝ անդադար ճամբան կը կորսնցնէր։ Ու երբ ա՛լ հեռացաւ, սեւաթոյր գիւղերին մէջ, Հիմէթ լեռան առջեւը, Աթէնքի վրայ ուրիշ բան չկար եթէ ա՛յ նոյլ մը՝ որ. սաւերին մէջ կը մարէր...

Հիմա, մառախուղին մէջ, կղզիներ կ'երեւին ու կ'անհետանան,—Արլիպեղագոյի կղզիները՝ այնքա՛ն բազմաթիւ։

Թամին կը փչէ սառակօրէն, առանց ալիք մը յարուցանելու, ջուրը այնքա՛ն առհմանափակուած է այս կղզիներու մէջ։

Թիլեր ենք Նիկէրի վրայ, կը քալենք արագօրէն գրպանիս դրած մեր ձեռքերը, վեր առած օձիքիս։ Իրիկուան դէմ ցամաք պիտի ելլենք, ասիկա պիտի ըլլայ վախճանը մեր ճամբորդութեան...

Մառնուար լոյս մը կը ծակէ ամպերը։ Ծովը այնքա՛ն ականակիտ է, որուն նրամանը չեմ տեսած երբեք, գունաւոր թիւ բեղէ մը կապոյտն ունի ան։ Բարթ մեծ կղզին կ'արշալի, Նախաչարին է ան երկրին։ Հեղգհեղգ ուրիշ կղզիներ կը լալորդեն։ Մէ՛կ կղզի՝ Ֆիոս միւս կողմէ Միսիլի։

Այնքա՛ն ամայի եւ կանանչագոյն լեռներ կը տեսնուին, բամպակ, թաւիշ մթնոլորտով մը պատուած, ու կարդալ՝ նրբորդ

բազմա-թիւնն'ը եւ թափանցկութիւններ՝ ուր կը խառնուին մարգարիտ, տաստակ, արեւակն...

Բայց վերջին վայրկեաններն են առանց։ Վարը, խցիկիս մէջ, կապուած գոյքերս ցոյց կուտան թէ պիտի բամնուիմ նաւէն, ուր ապրեցայ տասն պէս, ուրնաւս դանակենեռի, իրիկուններս կ'անցընէի գրելով։ Տախտին մէջեղ սուսանները խառնուած են ծածկոցին։ Օրօրան դատակին վրայ, Մարսիլիայէն գնուած մանիլակներ թռտած են ջուրի գաւաթին մէջ... Ու կը վերադառնամ նաւուն առաջակողմը, վերջին տախտակին սուր անկիւնին մէջ։ Քիթս, Միսիլին անցած ենք։ Ասիական եզերքը կ'երեւի, հազիւ կանանչցած, ոչիներ՝ մը-չակուած դաշտերուն մէջ, մարգագետին ներ՝ զոյս կը բամնին ցանկեր։ Ու ծաղկած նշենիները կը ծփան մշանշենական ճերմակութեամբ մը։

Քիչ առնէն պիտի հասնինք։ Կը ծուիմ չորպատնէին վրայ, կարելի եղածին չափ կը դիտեմ հեռուն։ Մոցը կը սեղմուի հեղեղեմ, կ'օրօրուի այն կէտը՝ ուր կը վերջանայ ան։

Բլրակները չրջանակ մը կը կազմեն, ամիլակներով (if) զարդարուն։ Տունները կը յարկաբարդուին, ցանցառ, տարօրինակ անկներ, որոնց պատուհանները չեն նըշմարուիր։ Ու ահա՛ բարձր աշտարակներ, որոնցմէ՝ կոթողներու պէս։ Ահա՛ աղօթատեղիներու կապարակ գմբէթները, երկթի գալիֆներու խումբը, գալիճինները։

Թրգմ. Ա. ՀՈՎՍԱՐԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՉԱՔՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Մանչուրիոյ մէջ. — Սանհէրուի տուրքը.— Չինուորական գործողութիւններ.— կոռուսցիներ. - Չինու չեզոքութիւնը։

Պրիսկ, 31 յուն.— Հեռագրեմ ճշդմարտութիւնը յայտնի կ'ըլլայ յունուար 25էն 29 Մանչէրուի շրջիր պատահած դէպքերուն վրայ եւ հիմա սա տեսակէտէ է որ Ռուսերը կատարեալ ձախողում մը ենթարկուած են։ Ռուսերը անգնկալ հարուածներ տուին մինչեւ Մանչէրուի մարցած գիւղին մուտքին առջեւ եւ նախպէս դիրքերնէր գրաւեցին կարգ մը գիւղեր՝ ճաքոնական յառաջապահները անոնցմէ վանելով, բայց Մանչէրուի մէջ կարգայն խաչ դասը օրուն դէմ դրժ բողդարար պիտի փլուէր ռուսական արշաւանքը։ Օգտ զօրավարը իր դիրքը ամրցուցած ըլլալով Քուրբաթքին զօրավարին զինուորները եւ մղուեցան մեծամեծ կրակով եւ ճաքոնները իրենց կարգին յարձակողական սկսելով, Ռուսերը քշեցին Հուն-Հօ գետին միւս կողմը։ Ռուսական հեռագիրները երէկ կ'ըսէին թէ ճակատամարտը կը շարունակուի, բայց այս առուս կը հաւատուի թէ ցարը եւ ձ.ւ.ը օրդէլք կ'ըլլան զինուորական գործողութեան եւ թէ այնպէս կարծուած է որ հարկ է դադրեցնել ռուսական յարձակողականը։ Այդ պարագան ձախող ւաթին ու ողորմելի խստովանութիւնն է, վասն զի յայտնի է որ Քուրբաթքին զօրավարին զինուորները եւ մղուեցան մեծ դիմադրութեամբ

հրդեհ ծագելով ամբողջ չէնքը այրեր է մասնաւորապէս։

ՊՍԲՍԻՑ դեսպանը, առջի օրը, Մեծ-Եպարքոս Ֆէրիա փաշայի յանձնեց Պարսից Շահին կողմէ նուիրուած ակնակալ Թիմսալը Շահի պատուանշանը։

ՃԱՆԻ գաւառին նոր կառավարիչ ձեմալ փաշա, երէկ, իր նախորդ պաշտօնակիցին՝ Սաքզէն Կ. Պալիս եկաւ, ճանչի ուղեւորելու համար։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նոր կուսակալ Ֆէհմի պէյ մօտերս իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Հանրի Ժէրմէն, որուն մահը երէկ ծանուցինք, մեծ դեր կատարած է Ֆրանսայի ելմտական պատմութեան մէջ, քաղաքական կեանքին ալ մասնակցելով։ Լիոնի մէջ ծնած էր 1824 փետր. 19ին. մասնագէտ էր Ֆրանսայի նախկին նախարարներէն Պ. Ռուիէրի աղջկանը հետ։ Քանի անգամներ եւրոպական ընտրած է։ Երբեմն քննադատած է Ֆրանսայի նախարարութեան ելմտական ուղղութիւնը, եղած ուելորդ ծախքերը, Թանքինի ու Մատակասքարի արշաւանքները եւայլն։ Բարոյական ու քաղաքական գիտութեանց Ակադեմիին անդամ ընտրուած էր Պ. Վիքթոր Պոնէի տեղ։ Ելմտական ու քաղաքական զանազան գիրքեր ու տետրակներ հրատարակած է։ Քրէտի Լիոնէի Ղալաթիոյ չէնքին վրայ, երէկ, Ֆրանսական դրօշը կէս պարզուած էր՝ սեւ շղարշով մը, Պ. Հանրի Ժէրմէնի մահուանը առթիւ։

—Քրէտի Լիոնէի վարչական Խորհուրդին երէկուան նիստին մէջ ընդհանուր անօրէն Պ. Աարիէն Մաղրոս վարիչ ու նախագահ կարգուեցաւ վարչական Խորհուրդին։ Պ. Պ. Ֆապա Լիւս ու Պասոն Բրինքառ, հանգուցեալ Պ. Հանրի Ժէրմէնի փեսաները, ընդհանուր անօրէնութեան մէջ վարիչ-պատուիրակ անուանուեցան։

ՍԷԼԱՆԻԿԻՆ կը գրեն յունուար 17 Թուականով.—Շաբաթ մը առաջ ցուրտերէն եռաքը օդը թէեւ մեղմացաւ, սակայն ուրբաթ գիշեր բուռն փոթորիկ մը ծագելով սկսաւ ձիւնել եւ շաբաթ օրն ալ անընդհատ շարունակեց։ Թրամուէյի երթեւեկութիւնները գրեթէ դադրեցան, շատերը տուներնէն դուրս չելան եւ արդէն շաբաթ ալ ըլլալով Հրեաներու վաճառատունները ու խանութները գոց էին, որով փողոցներուն մէջ գրեթէ անցուդարձ չկար։ Վարար Գաբուի մօտ աղքատիկ հրեայ ծերունի կին մը անկողնին մէջ ցուրտէն սառած գտնուեցաւ։ Այսօր նորէն արեւ ծագեցաւ եւ ձիւները սկսան հալիլ։ Նահանգին զանազան կողմերն ալ առատ ձիւն տեղացած է։

ԷՆԻԻՐԻՒ նահանգին մէջ ալ սոսկալի ձմեռ կ'ընէ։ Եապատ Ապատ գաւառակին մէջ տեղացած ձիւնը երկու կանգուն բարձրութեան հասած է։ գիւղերու մէջ եղեռնեկութիւնները դադրած են։ Եսզդաթի գաւառին մէջ ալ նոյն վիճակը կը տիրէ։

ԻԶՄԻՐԻ հելլենական հիւպատոսարանին մէջ վերջերս սէր մը գործուեր է։ Հիւպատոսական դատարանին անդամներէն Պ. Սթէլլաքի կը ջանար հաւատցնել հելլենական նաւային զինուոր Բիցնարուլոսը՝ քալիչի հետ։ Այդ միջոցին Բիցնարուլոս դայլոյնը քալիր եւ քալիչը վրայ լարձակելով քանի մը տեղէն վիրաւորեր է։ Խնդրոյն լարժանիքը սա է.— Քալիչի, որ ամուսնացած էր, տարի մը առաջ Աթէնքէն Իզմիր փախչելով, հանրաւուն մը մտած էր։ Բիցնարուլոս իմանալով, իրմէ եկած էր՝ քալիչը համոզելու եւ Աթէնք վերադարձնելու համար, բայց Քալիչի չէր հաճակերպած։ Նաւաղը այդ ընդդիմութիւնէն զայրանալով, վիրաւորած է իր քալիչը։ Քալիչի հիւանդանոց տարուեր է. իսկ Բիցնարուլոս բանտարկուեր է հիւպատոսարանի մէջ։

ԳՐԱՎԱՃԱՌ ԽՐԻԹՈՍՈՒԼՕ.— Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Բերլի հանրածանօթ գրավաճառ Խրիթոսուլօ վերջերս մեռնելով իր ամբողջ հարստութիւնը թողուց Ցունասանի։ Մահուանը միջոցին խանութը գտնուող Տիմիթրի ու Սոթերի, վախճանելին ազգականները, գրավաճառին անուանը գտնուած 750 մէճիտիէն ու 100 սակին առնելով Պէյիքթաշ, Քէօյ Իլի, ուսուցիչ Բոսթիի տունը տարեր եւ մէճիտիէները անոր լանձներ են. իսկ սակիներն ալ անոր եղբօրը՝ Վասիլի որ Գալեանոնը Գուլլոբ կը բնակի։ Հելլենական հիւպատոսարանին մէջ վերջերս սէր մը գործուեր է։ Հիւպատոսական դատարանին անդամներէն Պ. Սթէլլաքի կը ջանար հաւատցնել հելլենական նաւային զինուոր Բիցնարուլոսը՝ քալիչի հետ։ Այդ միջոցին Բիցնարուլոս դայլոյնը քալիր եւ քալիչը վրայ լարձակելով քանի մը տեղէն վիրաւորեր է։ Խնդրոյն լարժանիքը սա է.— Քալիչի, որ ամուսնացած էր, տարի մը առաջ Աթէնքէն Իզմիր փախչելով, հանրաւուն մը մտած էր։ Բիցնարուլոս իմանալով, իրմէ եկած էր՝ քալիչը համոզելու եւ Աթէնք վերադարձնելու համար, բայց Քալիչի չէր հաճակերպած։ Նաւաղը այդ ընդդիմութիւնէն զայրանալով, վիրաւորած է իր քալիչը։ Քալիչի հիւանդանոց տարուեր է. իսկ Բիցնարուլոս բանտարկուեր է հիւպատոսարանի մէջ։

ԳԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԻԳՐԱՆ ՓԱՇԱՅԻ ԿՏԱԿԸ

Հանգուցեալ Տիգրան փաշա ա'Ապրօ, 1899 ապրիլ 24 Թուականի կտակագրով մը, 50,000 ֆրանք կը թողուր ազգին, որպէս զի հող մը գնուի. եթէ կարելի է, ազգապատկան հողային կալուածներուն կիսը, եւ անոր հասոյթը յատկացուի Գահիրէի ազգ. առաջնորդարանին ընդհանուր պէտքերուն։ Նոյնպէս 200 սակի կը թողու, Գահիրէի աղքատներուն բաշխուելու համար։ Ի յարգանս իրենց հօր լիշատակին՝ Տիգրան փաշայի զաւակները սա նուիրատուութիւնները ըրած են.—200 եգիպտական սակի՝ Գահիրէի աղքատներուն, 2500 ղրուշ՝ օրբախնամներու խառն յանձնաժողովին, 3000 ղրուշ՝ Գահիրէի աղքատասիրական մարմնոյն, երկու հազար ղրուշ լսարան ընթերցասան, 1000 ղրշ. աղքատախնամին, 1000 ղրշ. հոյ նուագածուներու խումբին։ Այս նուիրատուութիւններէն զատ, հանգուցեալին դուստրը Օր. Իսմի ա'Ապրօ, կառավարութեան կողմէ իրեն յատկացուած 16 սակիէ թոշակը նուիրած է Գահիրէի աղքատներուն, պայմանաւ որ պէտք դրամագլուխներու ձեւին տակ, ծառայէ մէյմէկ արհեստի կամ գործի ձեռնարկելու։

Պօղոս փաշա Նուպար, ի լիշատակ իր 15ամեայ վաղամեռիկ զաւկին՝ Ալան Նուպարի, որ ուսանող էր Ֆրանսայի մէջ, եւ յանկարծամահ եղած է, 10,000 ֆրանք նուիրեր է Բարիզի Հայոց եկեղեցիին, 8000 ֆրանք Բարիզի աղքատասիրական մարմնոյն եւ 2000 ֆրանք ալ աղքատներուն։ Ընդհանուր գումարը կը հասնի հազար ֆրանսական սակիի։

— Մարսիլիացի Տէր Կարապետ ժամագործեան, նախկին ալակերտ Բարիզի Կամուրջներու եւ Խճուղիներու Վարժարանին, որ երկար տարիներէ ի վեր իբրեւ երկրաչափ-հարարագէտ կարեւոր պաշտօններ կը վարէր ֆրանսական երկաթուղիներու Ընկերութեանց մէջ, այս անգամ Զին կը ղրկուի մասնաւոր պաշտօնով։ Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ ձեռք բերուած արտօնութեամբ Զինու մէջ չինուելիք երկաթ ուղիին համար գլխաւոր երկրաչափի պաշտօնով կը ղրկուի Զին, ուր 450 քիլոմէթր երկարութեամբ երկաթուղի մը պիտի չինէ, որ Ֆրանսայի բաժինն է, վեց մեծ ազգութեանց միջեւ եղած կարգադրութեանց համաձայն։

—Երեւաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը, Եւմիոյ Տեսուչ Տ. Ղուկաս վարդապետը պաշտօնակ ըրած ըլլալը եւ բէկ հեռագրով հաղորդեց կայս. կառավարութեան։ Մէկ պատճէնն ալ Ս. Պատրիարքին ուղղած ըլլալով, լանձնուեցաւ Խան Ժաղովի։ Միւս կողմէ, Խան Ժաղովի որոշմամբ, Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին հեռագրուեցաւ որ Տ. Ղուկաս Վ.ի քով գտնուած հաշիւները առնելու և իրաց վիճակը ճշդելու համար հարկ եղած դիմումը ըրած է Պատրիարքարան։

— Պուրկազի եկեղեցին դեռ գոց կը մնայ, քահանայ մը գտնուած չըլլալուն պատճառաւ։ Պուրկազի Թաղ. Խորհուրդը գրեր է Պատրիարքարան թէ Մխիթարեան Մկրտիչ անուն տիրացու մը իբրեւ ընծայուս պիտի ղրկեն Պոլիս, քահանայ ձեռնադրելու համար, խնդրելով որ լիշեալին ձեռնադրութեան տրամանութիւն տուրի։

— Բարերդի Առաջնորդարանը եւ Բարաւերակ Թաղի Թաղ. Խորհուրդը գանգատագիրներ ըրած են Պատրիարքարան, տեղւոյն Տ. Յովհաննէս քահանայ Տէր-Մինասեանի դէմ, որ անհնազանդ գտնուելով Առաջնորդարանին, կարգ մը անհրաման պակներ կատարեր է. նաեւ ըմբոստացեր է Վիճակին Կրօնական Ժողովին դէմ, չանուելով իրեն եղած բարանացի եւ գրաւոր յորդորներուն։

— Պոլսեցի Հրէաներէն նորէն դիր մը եկած է Պատրիարքարան, որուն մէջ կ'ըսուի թէ Ս. Մննդեան ասնին առթիւ Կարարիոյ Առաջնորդը իրենց քահանայ մը ղրկած է, որ պաշտօնը վերջացնելէ յետոյ վերադարձեր է գիւղ։ Ուստի կը խնդրուի որ մնայուն քահանայ մը ղրկուի, հովուելու համար տեղւոյն ժողովուրդը։

— Բերայի Թաղ. Խորհուրդը եւ Աղքատախնամը մերժած են հրաժարականը Տ. Գ. Աճէմեան պէյի, որ Ուսումն. Խորհուրդի անդամակցութիւնը ընդունած ըլլալուն համար կը հրաժարէր Աղքատախնամի տեսչութենէն։

—Կիլիկիոյ Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը այս անգամ գրած է Պարիզաբնակ թէ Զէյթունի կաթողիկոսական Փոխանորդ Տ. Ներսէս Վ.ի Պէրաթը տացուի։ Ս. Կաթողիկոսը կ'ուզեցնէ որ թէեւ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքը զինքը միաբանութեան կը դադրեցնէ, առանց նախապէս արտօնութիւն տուեալու, կիլիկիա մեկնած ըլլալուն համար, բայց կը լուսայ որ տեսիլական պէտքը նկատողութեան առնելով իր այս կարգադրութիւնը կը փոխէ, քանի որ Տիրապէտիրի Առաջնորդը, Պաղատոսի Տեղապահը եւ ուրիշ միաբաններ գաւառական պաշտօնի կոչուած ըլլալով հանդերձ կը պահեն իրենց միաբանական իրաւունքը։

—Բարերդի ամէնէն օգուտ տեղը գտնուող «Պէյ-Օղլու» կոչուած ազգ. գերեզմանատունը օրմնափակելու համար լանձնաժողով մը կազմուեր է Տեղապահ Տ. Գէորգ Վ. Իրբանոսեանի նախագահութեամբ ու հանգանակութեան ձեռնարկելով, մէկ-երկու շաբաթուան մէջ 60–70 սակի հանգանակուեր է միմիայն 15–20 անձերէ։ Յուսալի է որ մինչեւ գարնան հանգանակութեան գումարը 300 սակիի լանգի, որպէս կարելի պիտի ըլլայ գործը գլուխ հանել։

—Վանայի Թաղ. Խորհուրդը նամակ մը ուղղելով Պատրիարքարան, տեղւոյն երկու քաղաքացիները անբուական նկատեր է ժողովրդեան հոգեւոր պէտքերուն համար, ըստ որում ասոնցմէ Տ. Մարիրոս քահանան ծեր ու անկարող է, եւ կը մնայ Տ. Մարգիս քահանան որ առանձին չի բաւեր։ Ուստի կը խնդրէ որ երրորդ քահանայ մըն ալ ղրկուի, բանիրուն եւ պատուախնդիր քահանայ մը՝ որուն ապրուստի ապահովութիւնն ալ երաշխաւորած է։

—Ուսումնական Խորհուրդը վերակազմ կազմել իր նիստերը, Ս. Մնդեան ասնէրէն վերջը, եւ երէկ գումարուեցաւ ըստ առաջնոյն Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, ուր ներկայ էին բոլոր անդամները, Տ. Գր Տիգրան պէյ Աճէմեան եւս ներկայ գտնուելով այս նստին, Խորհրդոյ անդամները չնորհաւորեցին իր ընտրութիւնը եւ ապա նախորդ նստի որոշման համաձայն ձեռնարկուելով առնապահի ընտրութեան, գաղտնի քուէով միաձայնութեամբ Խորհրդոյ առնապահ ընտրուեցաւ Տ. Գր. Տիգրան պէյ Աճէմեան։ Առաջնորդ առնապահ Յակոբ Գուրգէն էֆ. հակիրճ բանախօսութեամբ մը պարզեց իրը վեց ամիսներէ ի վեր Խորհրդոյ ունեցած գործունէութիւնները, եւ նորընծայ առնապահին ներկայացնելէ յետոյ խորհրդածութեան նիւթ եղած զանազան կրօնական կարեւոր խնդիրները, կարգուութիւն մտքերեց առնապահին։ Աճէմեան պէյ պատասխանելով չնորհակալութիւն յայտնեց Խորհրդոյ անդամոց վստահութեան եւ համարման համար, յարելով թէ իրեն լանձնուած պաշտօնը կ'ընդունի սիրով, իբրեւ գրաւական մը համարելով զայն անդամոց սիրոյն եւ համակրութեան։ Ապա պարզեց իր տեսութիւններն ազգ. կրթական զանազան կարեւոր խնդիրներ վրայ, ուշելով գլխաւորաբար թէ պէտք է հոգ տանիլ ուսուցչական դասին նիւթական բարձրացման, ուելի կատարելագործելու հիման վրայ դնել վարժարանաց կրթական ծրագիրը, յորդորել ծնողքները նախապատուութիւն ընծայելու հայ վարժարանաց եւ մանաւանդ հոգ տանիլ վարժարաններու ընդհ. առողջապահութեան։ Աճէմեան պէյի այս բանախօսութիւնէն յետոյ որոշուեցաւ առնապահի նոր ընտրութիւնը յայտարարել առ Ս. Պատրիարք։—Վահմ. Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան նախընթաց օր կնքած ըլլալով իր մահկանացուն, Խորհուրդը՝ իբրեւ նախկին կրթական խորհրդական՝ իր ցաւը յայտնեց անոր մահուան առթիւ եւ որոշեց վշտակցութեան գիր մը ուղղել բարեւիլեան հանգուցելոյն ընտանեաց։— Օրթաքէօյի Թաղ. Խորհուրդը գրով մը, ըստ լանձնարարութեան, ղրկած էր տեսչութեան մէկ տեղեկագիրը վարժարանին ուսումնական եւ նիւթական մատակարարութեան արդի վիճակին վրայօք։— Խորհուրդը ուշադրութիւն առաւ զայն եւ յետ խորհրդակցութեան՝ որոշեց հրաւիրել Թաղ. Խորհուրդը որ հաճի իր մէջէն երկու անձ ղրկել Խորհրդոյ յառաջիկայ նիստին, խորհրդակցելու համար վարժարանին կազմակերպութեան նկատմամբ։— Ներկայ տարւոյ Ազգ. Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցին մէջ վկայեալ ուսուցչաց տնուանց ցուցակին հրատարակութեան առթիւ վրիպակներ մատնադրած եւ ուսուցչաց սմանց կողմէ դիտողութիւններ ուղղուած ըլլալով՝ Խորհուրդը որոշեց յառաջիկային համար ընել ժամանակին պարտ ու պատշաճ կարգադրութիւնը.— Նաեւ գաբուի Թաղ. Խորհուրդը տեղւոյն վարժարանաց համար իր մէջէն եւ դուրսէն երեկերկու անդամոց գործակցութեամբ Հոգաբարձութիւն մը կազմած եւ յայտագրած էր։ Խորհուրդը կազմ. Կանոնագրին 37րդ յօդուածին արտադրութեանց հետեւողութեամբ վաւերացաց նորակազմ Հոգաբարձութիւնը իր պաշտօնին մէջ։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆՈՒԷԼ ԷՖ. ԱԼԱԼԷՄՃԵԱՆԻ

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, երէկ, ժամ 5ին կատարուեցաւ Քէօր Յովսէփ վանական Մանուէլ էֆ. Ալալէմճեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը, վայելուչ շքով։ Եկեղեցիին առեւանը դրուած յատուկ մահճակալի մը վրայ կը հանգչէր հանգուցեալին մարմինը՝ ընկալարանի մը մէջ։ Մաղկեպսակներ ղրկուած էին ազգականներու եւ բարեկամներու կողմէ։ Եկեղեցին լեցուած էր յուղարկաւորներու ստուար բազմութեամբ, ուր կը նշմարուէին հայ եւ օտարազգի բազմաթիւ վանականներ, սեղանաւորներ, բժիշկներ, փաստաբաններ։ Յուղարկաւորութեան հանդէսին կը նախագահէր Տ. Վահրամ Արքեպիսկոպոս Մանուսեան, իր շուրջն ունենալով Տ. Հմայեակ եւ Տ. Գէորգ Սրբազանները, վարդապետներ եւ քահանաներ։ Մեռելական արարողութիւններէն յետոյ Տ. Հմայեակ Սրբազան դամբանական մը խօսելով ի վեր հանեց հանգուցեալին բարեմասնութիւնները իբրեւ առուստրական ազնիւ մարդ եւ ընտանիքի պարկեշտ հայր։ Յետոյ դագաղը դուրս հանուեցաւ եկեղեցիէն, եւ ներկաները իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին հանգուցեալին պարագաներուն։ Ապա դագաղը դրուեցաւ շքեղ մեռելակառքի մը մէջ, որուն հետեւեցան յուղարկաւորներու բազմաթիւ կառքեր։ Մեռելակառքը ուղղուեցաւ Շիլլիի ազգ. գերեզմանատունը, ուր ամփոփուեցաւ ընտանեկան դամբարանին մէջ։

Ալալէմճեան ընտանիքը եւ բոլոր պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՄԱՆՈՒԷԼ ԷՖ. ԱԼԱԼԱԼԷՄՃԵԱՆի յուղարկաւորութեան հանդէսին եւ ցաւակցութիւն յայտնեցին անձամբ կամ գրով՝ այս տխուր առթիւ։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Մէրթէլ էֆ. Մամիկոնեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Հիւանդանոցիս նուիրած են Տօքթ. Ալեքսանդր պէյ Արապեան 108 ղշ. Լեւոն էֆ. Կիւրեղեան 216 ղշ.։

—Հանգուցեալ Մանուէլ էֆ. Ալալէմճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Հիւանդանոցիս նուիրած են, Տէր եւ Տիկին Դրիգոր խան Շամամեան 216 ղշ., Յեսու էֆ. Շամամեան 120 ղշ., Կարապետ էֆ. Խրատեան 108 ղշ., Տիկին Աղնիւ Պ. Աստուրեան 108 ղշ., Արտաշէս էֆ. Ֆնտիկեան 108 ղշ., Տէր եւ Տիկին Սահակ էֆ. Աստուրեան 324 ղշ.։

—Մանօթ դեղագործ Լեւոն էֆ. Կիւլեան վիճառանութեան մը մէջ իր խրատուութիւնը կրնցուցած ըլլալուն համար ըստ պայմանին մէջիս մը նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին։

(Հոգաբարձութիւն)

Այսօրուան Հեռագիրներ

ԱՌԱՔՍԻԱ ԵՒ ՖԻՆԼԱՆԴ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՐԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳ, 3 փետր.— Քաղաքին զօրավարը փետր. 2 Թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ Ռուսիոյ կայսր.—«Ճարտարները բուռն Թնդանօթներէն մէ եռաքը, յարձակեցան մեր ճակատի զօրախումբերուն վրայ՝ Ճանթանքէնեանի մէջ։ Մեր զինուորները նախ եռ քաշուած էին, բայց յետոյ նորէն դարձուցին գիւղը։ Մինչ քանի մը հիւղակներ դեռ Ճարտարներուն ձեռքը կը գտնուին։ Կրիբենպերգ զօրավարը, անձնական տկարութեան հետեւանքով, Բ. զօրամասնակին հրամանատարութիւնը լանձնեց Միլով զօրավարին։»

ԹՈՐԻՕ — Օնամ մարէշալը կը հեռագրէ.— «Ռուսերը երէկ վերջին ձեռնարկեցին իրենց գործունէութիւնը՝ ճարտարական ձախ կողին դէմ։ Թնդանօթի քանի մը բուռն ճակատամարտներ կատարուեցան։»

ԲՍՐԻԶ.—Միչենքօ զօրավարին հեծելազօրքերը բազմաթիւ Ճարտներ գերի բռնեցին Նոթը զօրավարին զօրաբաժինէն։

ԼՈՆՏՈՆ.—Օքսլ զօրավարին բանակը գանուող Ռիմէրի Թաթարները կը հեռագրէ թէ այդ բանակին մէջ մայիս 6էն մինչեւ դեկտ. 19 հիւանդացած են 24,642 հոգի. նաեւ մեռելներուն թիւն է 210 սպայ եւ 4917 զինուոր եւ վիրաւորներուն՝ 743 սպայ եւ 20,337 զինուոր։

ՅԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳ.—Քաղաքին զօրավարը փետր. 3թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ Նիքոլա կայսր.—Մեր զինուորներուն եւ թշնամիին մէջեւ խիստ կարեւոր ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ։ Ճարտարները մեր վրայ յարձակեցան Զիէն-Լին-Լիի կիրճերուն մէջ։ Ռուսական զինուորները բուռն ընդդիմութիւն մը ցոյց տուին, որով կատաղի ճակատամարտ մը սկսաւ։ Մեր զօրութիւնը չատ վեր է Ճարտարներէն, որոնք բոլորովին եռ մղուեցան եւ նահանջեցին։ Ճարտարները ուսնեցան հարիւր մեռելներ։ Մեր կորուստն է տասնչորսնդ հոգի։ Ամէն զատ Ճարտարները ունեցան բազմաթիւ վիրաւորներ ունեցան, բայց ատոնց թիւը դեռ յայտնի չէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Սպանուած Մանչուրիոյ Թէթակիսը կը հեռագրէ թէ Հուն-Հոյի ճակատամարտներուն մէջ Ռուսերուն մօտ բազմ կորուստն է երեսուն հազար հոգի։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳ — Սախարով զօրավարը կը հկոտգրէ Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտին թէ ընդհարում մը կատարուեր է ռուսական եւ ճարտնական երկու զօրախումբերուն միջեւ, որուն հետեւանքով Ռուսերը խլեր թնդանօթ մը գրաւեր են Ճարտներուն ձեռքէն։

ՎԻԵՆՆԱ.—Թիրա կոմսը կայսեր մասոյց նախարարութեան հրաժարականը։ Կայսրը ժիւլ Անդրասի կոմսին պաշտօն լանձնեց՝ խորհրդակցիլ Հանգարիոյ քաղաքական անձնաւորութեանց հետ եւ արդիւնքը տեղեկագրել։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԳ.—Երէկ, կէսօրէն երկու ժամ առաջ, Անիչկոյի մէջ երկրաշարժի երկու զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 փետր.— (Պատրօնական).—Թաքիոյէ կը հեռագրեն թէ Օնամ մարէշալը սա հեռագիրը ուղղած է Միքադոյին.

«Մեր բանակը յարձակեցաւ Զան-Տան-Ֆէյ-Նասուի գիւղի վրայ՝ Հուն-Հոյի գետակատամարտներուն մէջ Ռուսերուն մօտ բազմ կորստան է երեսուն հազար հոգի։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԳ — Սախարով զօրավարը կը հկոտգրէ Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտին թէ ընդհարում մը կատարուեր է ռուսական եւ ճարտնական երկու զօրախումբերուն միջեւ, որուն հետեւանքով Ռուսերը խլեր թնդանօթ մը գրաւեր են Ճարտներուն ձեռքէն։

ՏԵ՛ս Դ. երես Ճարտնական Թէյի ծանուցումը։

ՂԱՒԱՔԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 21 Յունուար

Օսմ. Գոնսոլիտ Միացեալ	Օ. Ս.	97	03
Ամէնէն բարձր գին	»	97	03
Ամէնէն վար գին	»	96	36
Բուլէլիի երկաթուղի զոց.	ֆր.	127	75
Ամէնէն բարձր գին	»	126	12
Ամէնէն վար գին	»	127	75

ԹԱՆՈՒՄ 22 Յունուար

Օսմ. Գոնսոլիտ Միացեալ	Բ. Պ.	97	07
Բուլէլիի երկաթուղի	ֆր.	127	75
Եիրքէօյի Իսլոյիէ		90	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		15	30
Օսմ. Գանրա		—	—
ունական պանրա		422	—
Տէրբէս		250	—
Օսմ. Ապոտ. Ընկ.		4	05
Բրտմսէլ բաժնեթուղթ		6	32
» ժուլիսանա		2	10
» պարտաթուղթ		454	—
Թարաֆ Գ. Պալաս		510	—
Բրանսվալ		94	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Եմիրսիէն Ա		800	—
» » » Բ		265	50
Լավրեան		50	50
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	—
» պարտաթուղթ	«	522	—

ՓՈՆԱՆԱԿԱԳԻՐ

Բանան 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	110	12
Թարիզ » »	ֆր.	22	80
» » » չէք	»	—	-
Գերմանիա տնտակոս չէք	մարք	19	8
Վիեննա չէք	ֆիորր.	21	80

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանկնոց	Ղրշ.	57	20
Անգլիական սակի	»	109	33
Բոլ եմբէրիալ	»	20	—
Դրամ	»	51	06
Ս.Հնդիկական արծաթի	»	106	03
Մէճիտիէ	»	—	—
ս պալ Գոնտարտ	Օ. Ս.	8	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3 Փետրուար

Անգլիական Գոնսոլիտ		95	75
Միացեալ պարտք	բաց.	87	87
	գոց.	85	—
Օսմանեան Պանրա		12	87
Թուրական 1888-1889		90	—
Հելլենական 5 %		49	50
» Մոնոբոլ		51	25
Գալլիտական 1892		95	—
Եմիրսիէն իւնեֆիէ		105	63
Ճարտնական %		80	—
Թրանսվալ		3	75
Զէրմլիստ		1	75
Փոխանակագիր		25	32 1/2

ԲԱՐԻԶ, 3 Փետրուար

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		99	97
Միացեալ պարտաթուղթ	բաց. Ղրշ.	89	10
	գոց. »	89	52
Օսմ. Կայս. Պանրա	ֆր.	598	—
Օսմանիէ	»	—	-
Բուլէլի երկաթուղի	»	130	—
Օսմ. մարտաուն	»	470	—
Օսմ. Ռէժի	»	360	—
Բրիտանիէ Թիւրք 4 %	»	510	-
Բուլէլի Լիոնէ գուլրոնը կտրած	»	1159	—
Իտալական Ռանթ	»	104	45
Սպանիական արտարին	»	91	52
Աւստրիական	»	101	—
Թրանսվալ	»	96	—
Ռուսական 4 %, 1901	»	89	90
Զէր Լոնտոնի վրայ	»	24	150
Դրամագրոյ	»	—	—

ՎԻԵՆՆԱ, 3 Փետրուար

Լոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	240	40
Բուլէլի երկաթուղի	»	124	25
Օսմ. Ռէժի	»	—	—

ԳԵՐԼԻՆ, 3 Փետրուար

Միացեալ պարտաթուղթ	ֆր.	98	25
Բուլէլի երկաթուղի	»	121	50

Ընտ. երկթ. պարտ. 103 90
Փոխ. Հասարակ. » 20 350

ՊՐԻՍԷԼ. 3 Փետրուար

Միացեալ պարտք	— —
Բուլէլի երկաթուղի	— —

ՏԵ՛ս Դ. երես Քէրմէլ Օրլանթալ գիրքի եւ քննութեան ծանուցումը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

ԵԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ԵԱՐԵԸ
(Հիւս Զուգարանոց գէմ)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնական, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամելութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։ 42

Զմռները կիրակի օրերն ալ, (մինչ չեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչ ն եւ կէս դիշերի։ Ընդունին։

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆ

Société Producteur de France Péra
Ֆրանսական արտադրութեանց Ընկերութիւն
Բերա

ԱՄԵՆԱԲԱՐՁՐ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱԾ ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՄԷՐ ԲԻՔՈՆԸ, ամէնէն չատ քինինա պարունակող սա կազդուրիչ ըմպելին, պատրաստուած է ալժիրական հոյլ յատուկ տունկերով։ Իր կորովիչ ոհակատենդային յատկութիւններուն համար է ոհ կը յանձնարարուի անոր գործածութիւնը։ Առատուն անօթի փորոնց կամ ճաշէն առաջ առնուած տանն՝ բարերար ազդեցութիւն մը կ'ունենայ։ Այդ ըմպելիին՝ նորիսիւ մարդուս սպառած ուժերը կը վերանորոգուին եւ անոնդէ զերծ կը մնայ։

Դանիոթ. — Անխիղճ մարդիկ մեր վաճառանշանը կեղծած ըլլալնուն։

Ամէր Բիքոն սպառող մեր բոլոր յաճախորդներուն խորհուրդ կու տանք առաջնակարգ տուներու միայն դիմել, զպաչ զի կեղծերը չառնեն. պէտք է պահանջեն որ չիները Ինքան ամ Ֆապրիքանի դրոշմը կրեն։

Մեկ ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ մէջ
Պ. Լ. ԲԱՐՄԱ։
Պ. Պ.

Բ. Պոնամի	Ղալաթիա
Ս. Ռէյչիա	»
Էքօնոմիք Գոօբէռաթիվ	Ղալ. եւ Բերա
Ռոզառիս Սիւսսնէ	»
Բարտաղուլ եւ Մէլէ-Թիւատէռ	»
Ժ. Սթավրօպուլօ	»
Քօթթաքի եղբարք	»
Վէնսան Գասապեան	(դեղավ.) Կ. Պոլիս
Մէհմէտ Քեաղիմ	» »
Տ. Մէղ

ՍԱՒԻ ՇՏԱԳՐԱՄ, ԲԱՐԻԶ 1900

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՐՄԷԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ

ՌԻՇՈՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն

վաւերագիր կայսերական բժշկական ժողովոյ տարողութեամբ

1903 յունուար 2ին՝ այցելութենէ Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 լիտր։ Մեր անձնական ընթերցմամբ, տակառներէն 26 եւ լիցքերէն 24 նմոյշ առնելէ՝ որոնց տարբերութիւնը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ

ՌՆԱՆԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒՅԺԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական Ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Պորտոյի գիտութեանց Ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր ԿԱՑՈՆԻ, Համալսարկին քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՒՌԻ, Ս. Բեդերպուրգի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ԲԷԼԼԻ եւ Օսէասյի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ՎԷՐԻԿՈՒ կողմէ մարբալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՓՈՒԱՓԸ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ թիւ 145—147

9 Երիվերին եւ խցանի հաբսիլենեռուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերով։ 35—50

SOCIETE CARMEL-ORIENTAL
RAISIN DE CANAAN

(ՎԱՃԱՌԱՍԻՐ)

Ծաղոնական Թէյ

Թէյը, որ այսօր գրեթէ բոլոր ժողովրդոց գլխաւոր ըմպելին դարձած է, ա՛յնքան բազմաթիւ տեսակներ ունի որ, արդարեւ դժուարութիւն համար բաւական դժուար է լաւ ընտրութիւն մը ընել։ Այդ տեսակներէն ամենք նշանաւոր են իրենց տեսքամամ եւ քաղցրաբոյր, ամենքս լ թէեւ նոյնքան տեսքժելի համ ու հոտ չունին, գերազանց են սակայն իրենց կազդուրիչ եւ զօրացուցիչ. վերջապէս իւրաքանչիւր թէյ իր ուրոյն յատկութիւններն ունին որոնք զինքը կը զանազանեն ուրիշ տեսակներէ։

Սակայն կայ թէյ մը, որ այդ յատկութեանց ամէնէն կարեւորները կը միացնէ իր վրայ, այսինքն՝ գոյն, համ, հոտ եւ մանաւանդ կազդուրիչ եւ զօրացուցիչ անզուգական ազդեցութիւն մը, եւ այդ թէյն է Ճարտուճի թէյը, որ այդ յատկութեանց շնորհիւ կը յաջողի ամէն տարիքի ու կազմութեան, ամէն կլիմայի եւ եղանակի եւ ամէն ճաշակի։

MARQUE DEPOSEE

Եաւրուեան եւ Իսպանական թէյի մեծ վաճառատունը, իր բազմաթիւ յաճախորդաց ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, այս անգամ մեծաքանակ ներածած է ճարտուճան դուտ թէյ մասնաւոր եւ իսկապէս առատերով ու կը հրաւիրէ օգտուիլ այս առիթէն բոլոր անոնք, որ կը փափաքին ունենալ թէյ մը։

Համով, հոտով, առողջապահիկ եւ կազդուրիչ։

Այլն վաճառատան մէջ կան նաեւ հնդկական, լիմնական, Սիլլան եւ Ճավայի ամենալաւ տեսակ թէյեր։ 58 29—40

Ուեսդրուիլի մարգայի

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂԵՍՏԻՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

ժամանակացոյց կոնդախմբ. երթեւեկ.

1904 հոկտ 25 (Ն. Տ.) լրիւքը՝ օրէն սկսեալ

ԳՕՆԻԱ—ԷՐԷՑԼԻ—ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ 662

Ապր. և Ճմբ.

Կայարան		Առաւ.
Գոնիա	մեկ.	12 30
Գալին քան		1 1
Զումբա		1 45
Արբդ Էօրէն		2 13
Մանասուն		2 42
Գարաման	ժմ.	3 13
	մկ.	3 28
Սիլէօվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Սլեմա		5 20
Էրէնլի	ժմ.	5 45
	մկ.	6 5
Պուլկուրլու	ժմ. իրիկ.	6 20

ԴԱՐՁ 621

Ապր. և Ճմբ.

Կայարան		Իրիկ.
Պուլկուրլու	մկ.	6 35
Էրէնլի	ժմ.	6 50
	մկ.	8 50
Ալեմա		9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ		10 1
Սիլէօվա		10 43
Գարաման	ժմ.	11 7
	մկ.	11 22
Մանասուն		11 55
Արբդ Էօրէն		12 24
Զումբա		1 —
Գալին քան		1 36
Գոնիա	ժմ. իրիկ.	2 5

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԱՑՈՒ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Ն. Ի ԳԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 ֆր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 ֆր. Տարեկան ճիւղ 15,264,915 ֆր.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ, ՖՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Հաճօրուզ խան, 52—56.

Լիազօր ներկայացուցիչ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

8—50 23

Նամեր.—Դաւառներու մէջ լաւագոյն եւ գործունեայ գործակալներ կ'ընդունուին։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՅՑԱԿ

7 1905 Յունուար. 1էն ցնոր անօրինութիւն։ 3—10

Վոսփորէն կամուրջ

2 Պէշիկ Իւսկիւտար.
2 10 Դուզդ. սկիւտար.
1 30 Ա. հիսար. գնտ. պէպ. արնավ. գոյ. չէնկ. պէլլ. օրթ.
2 40 Գուզկ. սկիւտար.
1 30 Ենիմ. մէզպ. պյրտ. Ֆարպ. եէնիք. սթն. միրկ. պէշ.
2 20 Միրկ. ը. հիս. Գէպէք. Արնվ. Գոյ. Օրթ. Պէշիկթաշ.
2 Գէյք. Բշպ. Զպք. Գանլճ. Ա. Հիսար. Գնտ. Վնք. Զէնկ. Գէլլ. գուզկ. պէշիք.
3 20 Գուզդ. սկիւտ.
2 15 Ենմ. մէզդ. պյրտ. Ֆրպ. եէնիք. միրկ. պէշիք.
3 Սթէն. միրկ. ը. հիսար. պէպ. արն. գոյ. Օրթ. պէշկթ.
3 45 Գուզկ. սկիւտ.
3 Գէյք. բաշպ. յուպ. զանլ. ա. հիս. գանտ. պէշկ.
2 25 Բ. ա. զավազ. եէնմ. մէզդ. պ. բտ. Թարպ. պէյր. ա. հիսար վանիք. չէնկ. պէլլ. գուզկ.պէշկթ.
4 Օրթ. գուզկ. սկիւտ.
4 30 Սկիւտար.
3 15 Եէնմ. մէզպ. պյրտ. Ֆրպ. եէնիք. միրկ. պէշիկ.
3 50 Սթէն. միրկ. ը. ա. հիսար. գանտ. պէպ. արնվ. գոյ. Օրթ. պէշկթ.
4 30 Զնկլ. պէլլ. Գուզդ. պէշկ.
5 15 Գուզդ. սկիւտ.
4 30 Գէյք. բշպ. յուպ. զանլ. ա. հիս. գանտ. պէլլ. պէշկթ.
5 40 Ա. հիսար. վանք. չէնկիք. պէլլպ. գուզկք. պէշիկթաշ.
5 20 Օրթ. պէշիկթաշ սկիւտար.
4 23 Բ.ա.զավազ. եէնմիդ. մսպ. պէյտ. Ֆարպ. եէնիք.սթէն.միրկ. ը.հիսար. պէպ. պէշիկ։
5 30 Գէպ. արնվտ. օրթք. պէշիկթաշ։
6 55 Գէշիկ. զապաթաշ։
5 20 Ֆրպ. պէյզզ. բաշպ. յուպ. զանլ. ա. հիսար. գնտ. պէպ.
5 45 Եէնմ մէսրպ. Գէյրտ. Ֆրպ. եէնք. միրկ. ը. հիս. պէպ. արնվ. գուլյ օրթ. պշկթ.
7 40 Գուզկ. պէշիկ ա.-
7 50 Արնվտ. գանիք. չէնկ.ք. պէլ.պ. օրթք. գուզ. պէ.ինկթաշ։
8 Եէնմմ. մէսրպ. պէտյէտ. Ֆարպ. եէնիք. սթէն. միրկ. ը. հիսար. պէպ. արնավտ. գուզ. օ.թ. պէշինկթաշ։
8 4 Բ. ա. զավազ. մէսրպ. պէ.յր. Ֆրպ. այգ. բաշպ. յ.ապ. զանլ. ա. հիսար. գանտ. ւանիք. չէնկ. պէլլպ. գուզ. պէշինկթաշ։
8 55 Գէյզ- բաշպ. եէ.իր. յուպ. սթէն զանլ. միրկ.
9 50 Եէնիմ. մէ ը. պէօյր. Ֆարպ. եէնիք Մրկ. ը.հիսար. պէպ. արնվտ. օրթ. պէշիկ.
10 10 Գէյզ. եէնիք.
10 30 Գէ զ. բաշպ. յուպ. զանլ. ա. հ սար. գանտ. չէնկք. պէլլ. գուզկ պէշիկ.
11 20 Օրթ. գուզ. սկ.ւտ.
11 30 անիք. պշիկթ.
10 25 Գէյզ. բաշպ. եէնիք. յուպ. սթէն. զանլ. մրկ ը. ա. հիսար. գանտ. պէպ. արնվտ. չէնկ. պէլլ. օրթ. գուզկ. պէշիկ.
1. Եէնիմ. մէս. պէ.յր. Ֆաշպ. եէնիք. միրկ. ը. հիսա . պէպ. արնվտ. օրթ. պէշիկ.

Կամուրջէն Վոսփոր

2 3 Գէշկթ. օրթ. գոյ. պ.վ. պէպ. ը. հիս. միրկ. սթն.են ը. Ֆրպ. պէօյր. մէս. եէնմ. ը. ա. զավազ։
2 45 Գաւթ. պէշկթ. իւսկ. գուզկ. օրթ. պէլլ. չէնկ. արնվ. գնք.պէպ. գանտ. ա. ը. հիս. միրկ. գոլ. սթն. եէնք. բշպ. պյրզզ.Ֆրպ.
2 50 Գուզկ.
3 — Գշկթ. գուզկ. պէլլ. չէնկ. գանտ. ա. հիս. զանլ. յպուզ. բշպ. պէյրզզ
3 2 Գշկ. Գգկ.
3 15 Գէշկթ. չէնկք.
3 50 Գէշկթ. սկիւտ. օրթ.
4 5 Գէշկ. օրթ. սրբ. արնավ. պէպ. ը. հիսար միրկ. սթն. եէ.ը. Բշպ. պէօյիւր. մէս.եէնմ.
4 20 Գաւթ. պշկ. գուզկ.պէլլ. չէնկ. ա.հ.ս.
5 Սկիւտ. Օրթ.
4 50 Գգկ.
5 Գէշկթ. գուզկ. պէլլ. չէնկ.վանիք. գանտ. ա. հիսար գանլ. յուպ. բաշպ. պէլգ. Ֆարպ. պէօյր. մէզ. եէնմ.
6 Գաւթ. Գէշկթ. օրթ. գոյ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. սթէն. եէնք. Բշպ. պէլլ. գանլ. Գէլլ. սրնվ. վանիք.
7 15 Գէպ. գանտ. ը. ա. հիսը. միրկ. գանլ. սթէն. յպուզ. եէնիք. բաշպ. Գէլլ
6 45 Գշկ. Ի.ա.ի. գուզկ. օրթ. Գէյ. չէնկ. գոյ. արնվ. վանիք.
7 30 Ցկիւտարէ. գուզկ.
7 30 Գէշկթ. օրթ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. եէնք. Ֆրպ. պէօյր. մէզպ. եէնմ.
9 Գշկթ. Ֆրպ.
8 15 Գաւթ. պէշկթ. սկիս.
8 45 Գշկ. գուզկ. պէլլ. չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիսաբ. գանլ. յպուզ. բշպ. պէյրզզ.
9 50 Միր. եէնք. պէյրզզ.
9 10 Գէշկթ. օրթ. գոյ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. սթն. ենք. Ֆրպ պէշ. մէս. եէնմ.
10 25 Գէշրթ. գանտ. ա. հիսաբ գանլ. յպուզ. բշպ. պէյր. մէսպ. ը. ա. զավազը
9 45 Գէշիք. գուզկ. օր՝. պէլլ. չէնկ. արնավ. գեպէք. գանտ.
10 30 Գշկ. պէպ. միրկ. սթն. եէնք. Ֆրպ. պէօյ. մէս. եէն.
10 30 Սկիւտար
10 45 Գպկ. պշկ. իւսկ. օրթաքէօյ
10 50 պէշկթ. Գուզկ. պէլլ. չէնկ. վանիք.
10 45 Գէշիկ. օրթ. գոյ. արնվ. պէպ. ը. հիս.
11 25 Սկիւտ. Գուզկ.
11 30 Գշքթ. միրկ. սթէն. եէնք. Ֆրպ. պէօյր. մէս. եէնմ.
11 35 Գէշկթ. պէլլ. գանտ. ա.հիս. գանլ. յպուզ. բաշպ. պէյրզզ
11 40 Գէշ կ. օրթ. Գո ը.ս. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. եէնք.
11 50 Գուզ. պէլլ չէնկ. վանի. պէպ.
12 10 Գէշկթ. օրթ. գոյ. արնվ. պէպ. ը.հիսաբ. միր. ենք. սթէն ա.
12 15 Գէշկկ. զգկ. պէլլ. չէնկ. գանտ. ա. հիս. գանլ. բաշպ. պէյր.
12 15 եէնք. Ֆրպ. պէօյր. մէս. եէնմ.

Առաջին գաւթ Գալատիայի ու Սիրքէճի միջեւ ամէն օր կէս ժամը անգամ մը երթեւեկութիւն կը կատարուի, ժամ 2.45էն մինչեւ 12 15։

Պէշիկթաշի եւ Սկիւտարի միջեւ, ամէն օր կէս ժամը անգամ մը երթեւեկութիւն մը կը կատարուի, ժամ 2էն 12 30.

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԳԻՆՈՒԹԵԱՆ 1881Ի ՀԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԻՆ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեռլերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երթեւեկութեան ու շրջանառութեան մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցի խորտակուելուն դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,[illegible] ֆր.
Նրան խնայողութեան գումար	14,585,000 »
Ապահովագրութիւններուն վճարուած գումար	314,768,000 »
1901 տարեշրջանի մէջ գանձուած ապահովագրին ու տոկոս	[illegible] »

Ամէն տեսակ տեղեկութիւնները համար դիմել

Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ագաբէան խան, Վայվոտա, Գալաթիա։

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 11 4—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հալի Կ. Պոլսոյ եւ Օսէասյի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Գոգ	11	Մալտա	724
Ալէքթ	3607	Գոնկս	1936	Կրոնոս	1195	Մարենկ	2273
Անտէլս	1541	Գորսս	895	Հիրս	775	Մարգէլիս	3719
Արիոսրս	2277	Գիտս	431	Հիտալկս	1581	Մ բ տ	3557
Գասանս	1822	Տոմինս	987	Հի ատ.	372	Միլ	1057
Գորտոնինս	1264	Տուրս	1383	Հորանիս	3619	Մոնդէպէլ	1735
Գրանտ	1076	Տրաքս	1713	Հոմ մէր	595	Մուրմ Ա	449
Գրիլնս	841	Տիսամս	514	Իակ	2354	Էրս	1033
Գրիֆիս	448	Էվրոս	2464	Իտանս	540	Օն	410
Գէլրս	1371	Էլտորատս	1520	Ճ ենս	1080	Ոն ա ր	4036
Դանիս	1337	Է ազս	841	Քէսս	1053	Ոլանս	1585
Գամէս	1244	Տիտս	924	Ֆ լինս	2807	Թալէրս	687
Դագ	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆոնս	1700	Թոլ	510
Զիրակ	2739	Ֆլամինգս	849	Լէս	1053	Ռ ալտս	229
Մ սէրս	1831	Ֆրանչիսրս	4582	Լաբանս	2272	Ռոսալս	1663
Գիս	1697	Հա իլս	3061	Լիվոնս	1143	Ռոլլ	1613
Գոլորատս	4255	Գիկանս	1243	Լոնէլս	31[illegible]	ոմէս	1789

Ընդհանուր վճարքով Հալէն հոս հասած է։

Միքֆսոսս չոգենաւը, նաւապետ Թորը։

Ընդհանուր վճարքով Հալէն հոս կը սպասուի։

Այեքրս չոգենաւը, նաւապետ Հիք, մայիս 31էն։

Դիմել առ Գրգեանցլու Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԻԶՕՏ

Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միւլլէք խան, Գալաթիա 10 23—50

Khedivial Mail Line

(Քիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերութիւն

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Այեքսանդրիոյ միջեւ

Բրենս Ապպաս չոգենաւը, նաւապետ Անէրէրիէ, լաստիկով երեքշաբթի, 7 փետրուար 1905 (Ք.Ե.) ժամ 3էն պարի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Մերսինի, Իզմիր եւ Պիրէան։

Աղեքսանդրիա կը ժամանէ չորեքշաբթի առաւօտ. իսկ Աղեքսանդրիայէն Պոլիս ամբարդաղ չոգենաւներ կը ժամանէն ամէն կիրակի, կէս օրէն հաքը ժամը 4էն (Ք.Ե.)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Գալաթա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ԳԻՒՆԱՐԻՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որմէ ամիսը երկու անգամ կը բանի Լիվերպուլի եւ Արեւելեայ միջեւ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Լիվերպուլ	18900	Սիլվանիա	550
Մորաւիա	18900	Քամպանիա	634
Լուքանիա	12950	Վէրնա	322
Գամպանիա	12950	Բաալ	2941
Ումբրիա	8245	Թիրոս	2331
Ումբրիա	8128	Սիրիա	2998
Լիվերպուլ	8120	Սամարիա	3559
Սէքսոնիա	7392	Ալէքսո	218
Ս Ոանիա	7269	Ճէրասալիմ	16

Դիմել առ 48 50

ՀՈԼԻ ԵՒ ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor

Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Գալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

Աւրօնատեր ՋԱՐԵՀ ԵԲԻՍՈՒՖԵԱՆ

COMP RUSS

Navigation a Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յունուար		
Գշ. 18,31	Սեվաստոպոլ ժամը 10ին առտու։ Տարսանել, Միտիլլի, Իզմիր, Գիոս, Թարապլուս-Շամ, Գէրլուգ, Նափ Հոր-Սայիտ, Ալեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։	
Եշ. 20,2	Օտէսա ժամը 10էն առտու։	
Շբ. 22/4	Մէսինիա, Իզմիր, Գիրէ, Ալեքսանդրիա ժամը 10ին առտուն։	
13	Օտէսա ժամը 2էն իրիկուն։	40—[illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՊԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն ԲԱԳԷ ԵՒ ԸՆԿ-

ՍԵՍՏՈՊԱՍ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՐ

Փետր. 4էն իմիրքիի, Անատ. եղերքին։
» 7էն Անգորայի Մարմարիտիին։
» 14էն Սիրոսոսի. Սեւ Ծովին։

Լիեմ չոգենաւը որ Ամվերսէն կը ապասուէր հոս ժամանեց։

ՍԱՄՍՈՒՆԻ

Փետր. 4էն իմիրքիի ուղ. Մարմարիտ
» 8էն Անգորայի, Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիյսկ։
» 14էն Սիրոսոսի. ուղ. Մարմարիտ

Ա կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարմարիտ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարմարիտ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գալաթա. Կիրեն Թոփհանէ քարափին վրայ։

15 9 50 Թ. ՌԻՆԳՍՆԻ

ՅՈՒՆ. ԼԻՑԼԻԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլի եւ Արեւելից միջեւ բանեցող

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիրգորիան	10500	Նիլվիա	3500
Նորմանեան	10500	Նիմրոդ	3500
Ալասկիան	10500	Ճորճիան	3000
Լանքասթրիան	9000	Ելիզէրիան	3500
Նիլուսէրիա	9000	Արապիան	3500
Նորվեգիան	8000	Ճիրէնիան	3500
Հորնիան	8000	Անտոլուգիան	3500
Գրանիան	8000	Բլասգոյան	980
Ֆիրնիսիան	8000	Լէսթիան	3000
Նաւլիսիան	3700	Մինեսոտա	900
Գանգիսիան	3700	Օսորիոյ	800
Նիլանիան	3700	Ասիոյ	9
Նոգիան	3500		

Աղբանքի սէնտրէն կը խնդրուի իրենց տարեկան ապրանքի փոխադրելու կամ ղրկելու մասին մանրամասնութիւն նանելու համար նրանց նրանանցը սրբել չոգենաւի ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի ա երեսիութեանց համար գիմեն

ԷՖՄԱՐ ՀԱՅՏՆԻՆ

Գալաթա, քարափին վրայ

13 20—50 Հոգատար էնէ տեսա

"ԱՐԵՒԵԼԵԱ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (241)

ԲԻԷՐ ՏԸ ԲՈՒՐՍԷԼ

Բարիզի Գործակորուհիները

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԸ.

ԽՐԱԽԱՆԱՆԻՒ ՄԸ ՎԵՐԶԱՒԱՆԸ

— Խօսէ՛ նայինք, մ'մնիկ Արթիւր սոսկումով... ինչ բան վրայ կը դառնայ խնդիրը... Չես ըմբռներ թէ օրքան սարսուռ կը պատճառես այդ նախադասութիւնդ։

—Խեղճ Արթիւրս, յանցանքը քուկինդ չէ երբ կոնդրան ժառանգած է։

—Կ'նթրամ, պատասխանեց Արթիւր հեղձամղձուկ։

Բնազդաբար, Արթիւր փորձեց կառչիլ փրկարար ճիւղի մը։

—Ինչի՞ զղջակոտ է, հարցուց անձկութեամբ։ Պատասխանէ՛, Սէլէսթին։

—Կ'թրամը, կրկնեց մանկամարդ աղջիկը, բիւրեղի պէս վճիտ իր աչքերով։ Գարտոյի մէջ ունեցած սիրահարս է։

Արթիւրի դէմքը ապշութիւն կը յայտնէր։

—Հոն գործաւորուհի եղած առենդ սիրահարդ էր ան։

—Ո՛չ, երբ պլբուհի էի, ըսաւ Սէլէսթին հանդարտ ութեամբ։

—Ի՞նչ ըսիք, գոչեց Արթիւր տեղէն վեր ցատկելով ընդոստ։

—Երբ նիւթապէս փճացաւ, չուզեցի երեսի վրայ ձգել զայն, եւ նոյն իսկ միւս սիրահարներս ճամբեցի... Կ'իմանա՞ս, ուր Գարիւր հազար Ֆրանք դրամ ծախսած էր ինձի համար... կրնայի քանի մը ամիս հիւրընկալել զայն։

—Երդում ըրիք որ ձեր առաջին սիրահարն էր, ըսաւ Արթիւր զայրոյթով։

—Այո՛, ասոյգ է, Բարիզի մէջ... բայց ո՛չ Ժիրոնտի համար։

Պարոնուհի չուզեր կը կարէր։

—Օրին մէկը, շարունակեց քնքոյշ ու խորամանկ Սէլէսթին, ամէն ինչ գրաւեցին տանս մէջ եւ ծախու հանեցին... Այն տանն իրարու ետքի մէջ նայելով կարդան ու ես, «ամէն ինչ կարգադրուեցաւ» ըսի։ — Վա՜ս ալ այդպէս կը տեսնէմ պատասխանեց սիրահարս... Կարծեմ թէ արցունք մը թափէիր... Ան իր պնակը սրբելով զոհացաւ... ասկայն յանկարծ հազար Ֆրանքի գումար մը փախ առնել, զոր կէս առ կէս բաժնենք։ Ցեսոյ Ամիրիկէ մեկնեցաւ, իսկ ես Բարիզ եկայ։ Քանի վրայ, գործաւորուհիներու նկատմամբ ունեցած մասնաւոր սիրոյդ վրայ խօսելու ինձի... Ասոնք գործաւորուհի եղած էի, ուստի դժուար նեռուեցայ նոյն ասպարէզին մէջ... Կ'նշանաւ թէ չատ գէշ ալ ասող մը չեմ։

Արթիւր հեծեծելով մը միայն պատասխանեց.

—Շատ սիրուն վարմունք մը ունեցաք ինձի նկատմամբ, լարեց Սէլէսթին, հետեւաբար վնասած չեմ ձեզի դէմ։

—Ասիկա ողէկ, ըրաւ Նէնէթ Վիլար։

—Բայց կանթրանէն նամակ մը առի այս առաւօտ, որուն մէջ կ'ըսէ թէ իր երկու մօտերայներէն ժառանգութիւն ինկած է իրեն. ուստի կը պահանջէ որ Պորտո գառնամ միասին... Չեմ կրնար իր առաջարկը մերժել։

Արթիւր Պարոնուհոյ տամուկ աչքերով եւ խորունկ ձայնով պատասխանեց.

—Սակայն մէկէն ի մէկ բաժանուիլ չըլլար։

—Օ՜հ, ո՛չ այս իրիկուն, ըսաւ Սէլէսթին... Ո՛չ. այդքան անկիրթ չեմ... Վաղը պիտի մեկնիմ։

—Հոնել է. անպատճառ վաղը պիտի բաժնուիք մեկէ, ըսաւ Եղանա, միշտ իր արարողական ձեւով։

—Այո՛, բարեկամներս... Ոչ եւս է Սէլէսթին... Իսա տէ Շարթրանն է որ լսուելիս կ'առնէ... ինչպէս գիտէք, չեմ զղջար Ռիմնոնորը նորէն չտեսնելուս համար։

Սարբանոյի հրաշալի ձայնով մը, գէ զանի ողջիկը երգեց.

Մարդ յանախ կը դառնայ
Իր օրրանն նախնական։

—Առաջին անգամ ըլլալով կծծիութենէ հրաժարեցար, բայց այս անգամ ալ բաղդդ չբռնեցաւ, Արթիւրս, գոչեց Լէօքասթ։

—Ա՜հ, նորէն բաղդաւոր է, պատասխանեց Իսա տէ Շարթրան... եթէ երբեք երկու տարի ալ միասին կենակցէք, ամբողջ ունեցածը վրայ պիտի տար... Մնացեալը իրեն կը թողուս... Կը յուսամ թէ երջանկացէ պիտի ըլլայ ինձի։

—Ա՜հ, ըսել է ա՛լ խղճեցանք երկու գործաւորուհիներուն հետ ալ... Ուրեմն պիտի ամուսնանամ։

—Տղաս, այդ բանը մի ըներ, ըսաւ Սէլէսթին... Օրինաւոր կինդը լաճախ մենէ ուելի սուղի կը նստին Բարիզի մէջ։

Զայներուն ստիճանը հանգիստ կը բարձրանար։ Ամէնէն ազնիւ զգացմունքներու ազդեցութեան տակ, օրանք չարունակ գաւառներու մէջ կը պարպուէին, այրերուն զուարթութիւնը կը պարթկար։ Կինդը բարձր ու ցած ծիծաղներ կ'արձակէին։

Տէրի Պուրկէօլ ճառագայթող դէմք մը ունէր։ Ամենուն կարծիքն ալ սա էր թէ անիկա երբեք այդքան երիտասարդ չէր եղած։

Իւնք ալ բարձրաձայն կը հոչակէր. իր հրաբիրեալներուն ասպարէզ կարդալով սիրային չհոսանակութեանց մասին։

Ամբաղանապահները կը դիտէին եւ լանքը, հանկարծուս համար թէ իր սիրաբորբոք տարփածուին բատանները կը հասատէ՞ թէ կը հերքէր, բայց Եղանա անողոք կուրքի մը պէս անդգած կը մնար։

Սակայն Արթիւր Պարոնուհոյ ունեցած ձախողումը տակաւ սեղանին չորջանը կ'ընէր. ամէն օր իր կարծիքը կը յայտնէր։

—Արթիւր հասառութիւն չունեցաւ, յայտարարեց Լէոն որ Պարանի։

—Այդպէս է, ըսաւ Իսա ծիծաղելով։

—Կին մը ձեռքէ չփախցնելու լաւագոյն միջոցը ո՞րն է, հարցուց Փուալէնվալ։

—Մերթ ընդ մերթ մէկ-երկու լիպրամս ղրկելու է անոր, ըսաւ Միւքաթ, իր ձեռքը նշանակելց կերպով ճաճելով եւ ոլխարի մը ուրը ձեւացնելով։

—Ինչ արհամարք, գոչեցին կիները միաբերան ու զայրացած։

—Լաւագոյնը խօսելն է, ըսաւ Լանուա, պայմանաւ որ գիտնայ այդ բանը։

—Կամ թէ սա համոզումը ներշնչել թէ իրեն կապուած չես բոլորովին, ըսաւ պառոն աբէ Շարանվալ վարդապետական չեշտով մը։

—Ամայի կղզի մը ատրգրել, պոռաց մէկը։

—Ամուսնանա՞լ, ըսաւ ուրիշ մը։

—Ո՛չ, պատասխանեց Պուրկէօլ, ատիկա ամէն մարդ կրնայ ընել։

—Տղաք, ամէնքդ ալ կը սխալիք, ըսաւ Նէնէթ Վիլար վճռական չեշտով մը... Լաւագոյն միակ ճշմարիտ միջոցը կին մը պահելու համար՝ անագին դրամ ծախսելն է։

—Սակայն կը տեսնես գլխուս եկած փորձանքը։

—Արթիւրս, պատճառը ըստ բաւականին դրամ ծախսած չէլլալդ է։

Պուրկէօլ կարուկ չեշտով մը ըսաւ.

—Շատ լաւ, կը հարցնեմ Եղանայի թէ, այն պարագային երբ իմ հարստութիւնս իրեն ձգեմ, կրնա՞մ վստահ ըլլալ իր յաւիտենական սիրոյն վրայ։

—Կրնաք փորձել, պատասխանեց Օր. Եղ